

PUBLIKAANIN JA FARISEUKSEN SUNNUNTAI
Lyhyt esipuhe Ksantopuloksen synaksarioihin Triodionissa

Nikeforos Kallistos Ksantopuloksen¹ Synaksariot Triodionion² tärkeisiin juhliin selittävät niistä jokaisen aiheen, miten ja milloin juhla on saanut alkunsa, ja miksi sitä nyt vietetään, sen mukaan kuin pyhät jumalankantajaisät ovat määränneet. Ne sisältävät myös muutamia huomautuksia, alkavat Publikaanin ja fariseuksen sunnuntaista ja päättyvät Kaikkien pyhien sunnuntaihin. Tavanmukaisesti luettakoon seitsemännen veisun edellä Menaionin synaksario, ja sitten tässä oleva. Menaionin synaksarion luettuasi lausut näin:

Samana päivänä muistellemme pyhässä evankeliumissa olevaa vertausta publikaanista ja fariseuksesta.

Säkeitä

Painu farisealaisena kauaksi temppelistä, / sillä siellä on Kristus, joka ottaa nöyrät vastaan.

Toisia säkeitä Triodioniin

Ylhäällä ja alhaalla olevien Luoja, / ota ihmisiltä vastaan kolmilaulu, / niinkuin enkeleiltä kolmipyhäveisu.

Tänä päivänä aloitamme Jumalan avulla Triodionin. Monet pyhät jumalankantajat säveltäjaisät ovat Pyhän Hengen innoittamina sen säveltäneet mainiolla ja asiaankuuluvalla tavalla. Nämä kolme veisua, uskoakseni pyhän ja elämänalkuisen Kolminaisuuden kuvaukseksi, keksi ensimmäisenä suuri runoilija Kosmas³ Herramme, Jumalamme ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen Kärsimysten suurelle ja pyhälle viikolle. Hän laati sävelmiä ja käytti akrostikonina lähes jokaisen päivän nimityksiä. Hänen intoaan seuraten sitten

¹ Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος, 14. vs. Kirjoittanut kirkkohistorian, kirkollisia ja opettavia runoja, psalmien selityksen ym.

² Σανα τριώδιον (=kolmiveisu) tarkoittaa: 1) hymnikokonaisuutta, johon kuuluu kolme kanonin yhdeksästä veisusta (oodista). 2) Kirjaa, joka sisältää kirkkoveisut Publikaanin ja fariseuksen sunnuntaista aina Helluntaita seuraavaan Kaikkien pyhien sunnuntaihin asti. 3) Nykyään useinkin vain edellämäinitun teoksen ensimmäistä osaa; toista osaa, Pääsiäisestä eteenpäin, kutsutaan nykyään Pentekostarioniksi, Πεντηκοστάριον, vr Πεντηκοστή, Helluntai, {Pääsiäistä seuraavan} viidennenkymmenennen {πεντηκοστή} päivän juhla.

³ Κοσμάς ὁ Μελωδός (+750), Maiumaksen piispa, Johannes Damaskolaisen velipuoli. Runoillut mm. joulukanonin (Kristus syntyy, kiittäkää).

toisetkin isät, ja ennen muita Teodoros⁴ ja Josef⁵ Studionilaiset, laativat veisuja pyhän ja suuren nelikymmenpäiväisen paaston muitakin viikkoja varten. Ne he opettivat ensiksi omalle Studionin luostarilleen, ja lisäksi järjestivät kirjan veisut ja hymnit muutenkin, kooten ja keräten mitä isiltä löysivät. Päivistä ensimmäinen on ylösnousemuksen päivä, sunnuntai, joka on paitsi ensimmäinen myös kahdeksas ja viimeinen. Sen tähden he oivallisesti sijoittivat toiselle päivälle ensimmäisen veisun, kolmannelle päivälle toisen veisun, neljännelle kolmannen, viidennelle neljännen, ja kuudennelle viidennen. Seitsemännelle päivälle, eli lauantaille, he sijoittivat kuudennen, ynnän loput kaksi, jotka tärkeimpinä ovat yhteisiä kaikille päiville. Samoin oli tehnyt jumalallinen Kosmaskin Suuren Lauantain kohdalla, johon hän teki Tetraodionin⁶, vaikka viisas kuningas Leo⁷ myöhemmin käskikin Idrouksen piispan, munkki Markoksen tehdä siitä täyden kanonin⁸. Nimitys Triodion on harhaanjohtava, sillä siinä ei ole vain triodioneja, vaan kokonaisia kanoneitakin. Luulenkin sen saaneen nimensä enemmistön mukaisesti, tai siksi että Suuren Viikon triodionit tehtiin ensin, niinkuin sanottu.

Pyhien isien tarkoituksena koko Triodion-kirjassa on lyhykäisesti esittää ja muistuttaa mieleemme kaikki, mitä Jumala on alusta asti hyväksenne tehnyt. Meitä halutaan muistuttaa siitä, kuinka me Jumalan luomina hylkäsimme kasvatukseemme annetun käskyn ja tulimme paratiisista karkotetuiksi. Ylpeytensä tähden alas paiskatun pahuuden ruhtinaan, käärmeen ja vihollisen, kateus sai meidät karkotetuiksi, ja yhä me olemme hyvyydestä erossa ja

⁴ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης (759–826), Studionin luostarin (Konstantinopolissa) igumeni. Ikonien puolustaja, hymnirunoilija ym.

⁵ Ἰωσήφ ὁ Στουδίτης († n. 830 vankilassa), Thessalonikan arkkipiispa. Kirjoitti monia hymnejä, usein yhteistyössä veljensä, Theodoros Studionilaisen kanssa.

⁶ Τετραώδιον = neliveisu

⁷ Λέων ὁ Σοφός, Leo VI Viisas, Bysantin keisari 886–912.

⁸ Κατὰ Θεόδωρον τὸν Πρόδρομον "ὁ παρῶν κανὼν (τοῦ Μ.Σαββάτου) ποιήμα μὲν ἔστιν ἄχρι τῆς Πέμπτης ὥδης Μάρκου ἐπισκόπου Ἰδρουῦντος, ἐκ ταύτης δὲ ἄχρις ἐνάτης τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Κοσμᾶ. Ἀλλὰ πολὺ πρότερον, ὡς ἐξ ἀγράφου ἔχομεν παραδόσεως, γυνή τις τῶν εὐπατριδῶν σοφὴ καὶ παρθένος, Κασία τοῦνομα, τοῦ τε μέλους ἀρχηγὸς ἐχρημάτισε καὶ τὸν κανόνα συνεπεράνατο· οἱ δὲ ὕστερον μὲν ἀγασάμενοι, ἀνάξιον δὲ ὁμῶς κρίναντες γυναικείοις συμμίξει λόγοις τὰ τοῦ ἥρωος ἐκείνου μουσουργήματα, τὸ μέλος παραδόντες τῷ Μάρκῳ καὶ τοὺς εἰρμούς ἐγχειρήσαντες τὴν πλοκὴν τῶν τροπαρίων τούτῳ μόνῳ ἐπέτρεψαν". Ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης, παρατηρεῖ ὁ Christ, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχει λόγος, δι*ὸν νὰ μὴ δώσωμεν πίστιν, καθίσταται πιθανὸν ὅτι ἡ Κασία συνέθεσε μόνον τοὺς εἰρμούς τῶν πέντε πρώτων ὥδῶν, ὁ δὲ Μάρκος μοναχὸς τὸ πρῶτον, εἶτα δι*ἐπὶ Λέοντος Σοφοῦ ἐπίσκοπος Ἰδρουῦντος, συνέθεσε τὰ τροπάρια τῶν ὥδῶν. Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα, Ἐκλογή Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ὑμνογραφίας, Ἀθῆναι 1949, s. 249.

perkeleen johdatettavina. Mutta Jumalan Poika ja Sana tunsu sääliä, taivutti taivaat ja laskeutui, asui Neitseessä ja tuli meidän tähtemme ihmiseksi. Ja omalla elämällään Hän näytti meille tien taivaaseen, ensin nöyryytensä, paastonsa, pahan karttamisensa ja muiden tekojensa kautta, ja sitten Hän kärsi ja nousi ylös ja meni takaisin taivasiin ja lähetti Pyhän Hengen pyhille opetuslapsilleen ja apostoleilleen, jotka sitten kaikessa julistivat, että Hän on Jumalan Poika ja täydellinen Jumala. Ja mitä kaikkea jumalalliset apostolit tekivät Pyhän Hengen armon kautta, kun he saarnallaan täyttivät koko maailman ja saarnansa kautta kokosivat kaikki pyhät yhteen maan ääristä asti, niinkuin Luojan tarkoitus oli ollut alusta asti. Tämä siis on Triodionin tarkoitus.

Pyhät isät keksivät nämä kolme juhlaa, Publikaanin ja Fariseuksen, Tuhlaajapojan ja Toisen Tulemisen sunnuntait, ikäänkuin esiharjoitukseksi ja innokkeeksi, niin että olisimme valmiit käymään paaston hengelliseen taistoon vapaina tavallisista inhottavista haluistamme. Aivan ensimmäiseksi he esittävät meille vertauksen publikaanista ja fariseuksesta, ja kutsuvat viikkoa nimellä Esikutsu⁹. Niinhän sodanjohtajat ilmoittavat taistelun ajan ennalta niillekin, jotka aikovat ruumiilliseen sotaan, niin että he voivat puhdistaa miekkansa ja terottaa ne ja muutenkin valmistautua kunnolla ja päästä kaikkinaisista esteistä ja siten kaikesta tarpeellisesta huolehdittuaan varustautua innolla taisteluun. Ennen aseisiin kutsua heille useinkin tarjotaan kertomuksia ja esimerkkejä, jotka innostavat heidän sieluaan ja torjuvat laiskuuden, pelon, kevytmielisyyden ja muun vaarallisen. Niin jumalalliset isätkin jo etukäteen pasuunallaan ilmoittavat edessä olevasta paastosta pahojen henkien joukkoja vastaan, niin että voisimme puhdistautua sielumme ehkä jääneistä pitkäaikaisista himoista ja myrkyistä, mutta myöskin hankkia meiltä puuttuvaa hyvää, ja niin asianmukaisesti aseistautuneina olisimme valmiit käymään paaston taistoihin.

Hyveen saavuttamisen ensimmäinen asehan on katumus ja nöyryys, ja sen pahin este kerskailu ja ylpeys. Siksi he esittävätkin ensimmäiseksi tämän jumalallisen evankeliumin huomionarvoisen vertauksen. Fariseuksen kautta meitä kehoitetaan luopumaan kerskailusta ja pöyhkeydestä, publikaanin kautta taas pyrkimään tuon paheen vastakohtaan, nöyryyteen ja katumukseen. Onhan kerskailu ja pöyhkeys pahinta kaikesta, sillä niiden tähden perkelekin lankesi alas taivaasta ja entisestä Valonkantajasta¹⁰ tuli pimeys, joksi häntä myös

⁹ προφώνησις

¹⁰ Kointähti, Ἐωσφόρος

kutsutaan. Tulipa esi-isä Aadamkin niiden tähden karkotetuksi nautinnosta, joten näin siis pyhät ikäänkuin kehottavat, ettei kukaan ylpistyisi uroteoistaan ja nousisi lähimmäistensä vastaan, vaan olisi aina nöyrä. Herrakin asettuu ylpeitä vastaan, mutta antaa nöyrille armon¹¹. On parempi syntisen kääntyä, kuin urotöitten tekijän ylpistyä. On sanottu: Minä sanon teille, että publikaani meni kotiinsa vanhurskaampana kuin fariseus¹². Vertaus antaa ymmärtää, ettei kukaan saa ylpeillä, vaikka olisi tehnyt hyvääkin, vaan aina on oltava nöyrä ja rukoiltava Jumalaa sielunsa syvyyksistä; sillä tavalla ei pelastus ole kaukana, vaikka olisi langennut suurimpiinkin pahoihin tekoihin. Publikaani oli henkilö, joka oli saanut hallitsijoilta veronkanto-oikeuden ja sillä tavalla hankki hyötyä ja voittoa suurta vääryyttä harjoittaen. Fariseus on muka parempi kuin muut ja tiedoiltaan toisten yläpuolella. Saddukeukset ovat saaneet nimensä ylipappi Saadokista, joka auttoi Daavidia Absalomia vastaan (2. Sam. 15:24s), tai sanasta sedek, vanhurskas¹³. Hebrealaisilla oli kolme harhaoppia: Essealaiset, Fariseukset ja Saddukeukset, jotka eivät tunnustaneet ylösnousemusta, enkeleitä eivätkä Henkeä.

Kaikkien suurtekojen pyhien tekijöittesi esirukouksien tähden, Kristus meidän Jumalamme, armahda ja pelasta meidät. Amen.

TUHLAAJAPOJAN SUNNUNTAI

Menaionin synaksario ja sitten tämä:

Samana päivänä muistellemme pyhän evankeliumin vertausta Tuhlaajapojasta¹⁴, jonka jumalalliset isämme ovat sijoittaneet toiseksi Triodioniin.

Säkeitä

Tule rohkeasti, jos olet minun laillani auttamaton, / sillä jumalallisen armon ovi on levällään.

Monet ovat eläneet jo nuoresta iästä asti irstaasti, juopotellen ja riettautta harjoittaen, ja ovat siten vajonneet pahojen tekojen syvyyteen, ja tullessaan sitten sopimattomien tekojensa paljouden tuntoon joutuvat toivottomuuden valtaan. Toivottomuus syntyy kerskailunhalusta, ja siksi he eivät haluakaan harjoittaa

¹¹ Snl 3:34. Suomalaisen raamatunkäännöksen mukaan: "Pilkkaajille hänkin on pilkallinen, mutta nöyrille hän antaa armon".

¹² Lk. 18:14.

¹³ ἄγιος = vanhurskas.

¹⁴ ἄσωτος υἱός. ἄσωτος = jota ei voi pelastaa, auttamaton, irstas. υἱός = poika.

hyvettä, vaan vedoten taipumukseensa pahuuteen alati lankeavat samoihin ja vielä pahempiinkin pahoihin tekoihin. Niinpä pyhät isät, jotka suhtautuvat tällaisiinkin ihmisiin isällisellä rakkaudella ja haluavat johdattaa heidät pois toivottomuudesta, sijoittivat tämän vertauksen toiseksi kitkeäkseen juurineen toivottomuuden paheen ja innostaakseen hyveeseen ryhtymiseen. Tästä Kristuksen vertauksesta he saivat tuhlaajapojan avulla kuvauksen Jumalan suunnattomasta hyvyydestä paljonkin rikkoneita kohtaan, ja siitä ettei ole mitään syntiä, jota Hänen ihmisrakkautensa ei voittaisi. Miehellä, eli Jumalihmisellä ja Sanalla on kaksi poikaa: vanhurskaat ja syntiset. Vanhempi pysyy aina Jumalan käskyissä ja hyvässä vähääkään niistä poikkeamatta. Mutta nuorempi rakastui syntiin ja häpeällisten tekojen tähden luopui elämästä Jumalan kanssa. Niin hän riettaalla elämällään kulutti loppuun Jumalan ihmisrakkauten, ei säilyttänyt kuvan kaltaisuuttaan, vaan seurasi pahaa henkeä ja hekuman kautta tuli sen tahdon orjaksi kykenemättä tyydyttämään haluaan. Onhan synnin viehätys tyydyttämätön, sillä tavallisesti se antaa vain hetken nautinnon. Sitä kuvaavat palkohedelmätkin¹⁵, sikojen ruoka. Sillä ensiksi palkohedelmät maistuvat jotenkin makeilta, mutta lopulta ne ovat karvaita ja akanaisia, ihan niin kuin syntikin.

Kun tuhlaajapoika hyveen nälänhädän uuvuttamana tuli tuntoihinsa, hän meni Isän tykö ja sanoi: Isä, minä olen tehnyt syntiä taivasta vastaan ja sinun edessäsi enkä enää ansaitse, että minua sinun pojaksesi kutsutaan¹⁶. Ja Isä otti katuvan poikansa vastaan moittimatta, syleilyllään osoittaen jumalallisen ja isällisen säälinä, ja antoi hänelle vaatteet, s. o. pyhän kasteen, ja sinettisormuksen, s. o. Pyhän Hengen armon. Lisäksi vielä kengätkin, ettei hän astuessaan Jumalan tietä tulisi enää käärmeitten ja skorpionien pistämäksi, vaan voisi murskata niiden pään. Sitten Isä suunnattomassa ilossaan hänen tähtensä teurasti syötetyn vasikankin, ainosyntyisen Poikansa, ja antoi hänen tulla osalliseksi tämän Lihasta ja Verestä, vaikka vanhempi poika ihmettelikin Isän ääretöntä laupeutta ja sanoi, mitä sanoi. Mutta ihmisiä rakastava Isä sulki hänen suunsa ja oikaisi häntä rauhallisin ja lempein sanoin: Sinä olet aina minun tykönäni, ja sinunkin pitäisi riemuita ja iloita Isän kanssa, sillä tämä sinun veljesi oli aiemmin syntiin kuollut, mutta kaduttuaan järjettömiä tekojaan hän virkosi

¹⁵ κεράτιον, Johanneksen leipäpuun (*Ceratonia siliqua*) palkohedelmä, jota Välimeren maissa käytetään pääasiassa rehuna, mutta myös eräänlaisena makeisena. Sen siemeniä on käytetty kultaa punnittaessa painoina ja niistä johtuu nimi "karaatti".

¹⁶ Lk. 15:21.

eloon. Hän oli kadonnut ja heikummalla tavoillaan joutunut etäälle minusta, mutta minä löysin hänet jälleen kärsittyäni sisimmässäni, ja sääliväisenä kutsuin hänet takaisin. Tämän vertauksen voidaan myös käsittää tarkoittavan heprealaisten kansaa ja meitä.

Pyhät isät siis sijoittivat tämän vertauksen tähän, koska se, niin kuin sanottu, päästää toivottomuudesta ja arkuudesta ryhtyä hyviin tekoihin, ja innostaa katumukseen ja parannukseen sen, joka on tehnyt syntiä tuhlaajapojan tavoin. Katumus onkin paras ase ja vahvin puolustus vihollisen nuolien torjumiseksi.

Sanomattoman ihmisrakkautesi tähden, Kristus meidän Jumalamme, armahda meitä. Amen.

TUOMIOSUNNUNTAITA EDELTÄVÄ LAUANTAI

Menaionin synaksario ja sitten tämä:

Samana päivänä jumalalliset isät ovat säätäneet muisteltavaksi kaikkia niitä, jotka aikojen alusta asti ovat jumalisesti nukkuneet iankaikkiseen elämään nousemisen toivossa.

Säkeitä

Unohda kuolleitten rikkomukset, Sana, / ja näytä, että hyvä laupeutesi elää.

Monet ovat useinkin kärsineet ennenaikaisen kuoleman vieraalla maalla, merellä tai jalanastumattomilla vuorilla, maanvyörymissä tai rotkoissa, kulkutaudeissa tai sodissa, tulipaloissa tai pakkasessa tai jollakin muulla tavalla, ja sen tähden, tai ehkä köyhyyden ja varattomuuden tähden, jääneet paitsi säädettyä veisuuta ja muistelemista. Ihmisrakkaudessaan jumalalliset isät pyhien apostolien seuraajina määräsivät, että katolisen Kirkon on muisteltava heitä kaikkia yhteisesti, niin että nekin, jotka jostakin syystä olivat jääneet paitsi säädettyä, pääsisivät mukaan tähän yhteiseen muisteluun. Näin isät osoittivat, että se, mikä toimitetaan vainajien puolesta, tuottaa heille suurta hyötyä. Tämäkin on yksi tapa, jolla Jumalan Kirkko muistelee sieluja. Toisaalta, koska he panivat Kristuksen toisen tulemisen muiston huomispäivälle, oli sopivaa muistella myös sieluja, ikään kuin peljättävän ja oikeudenmukaisen Tuomarin lepyttämiseksi, niin että Hän osoittaisi sieluillekin tavallista sääliänsä ja saattaisi ne luvattuun nautintoon. Sitä paitsi pyhät halusivat esittää seuraavana sunnuntaina Aadamin karkotuksen ja siksi tarkoittivat tämän eräänlaiseksi

levähdykseksi. Tämä levähdys on kaikkea meitä koskevan loppu, ja silloin alettaisiin alusta. Onhan lahjomattoman Tuomarin elämääme koskeva tutkimus kaikkia koskeva viimeinen asia, ja sillä pelottamalla isät haluavat tehdä meidät paastokilvoitukseen entistä halukkaammiksi. Mehän muistelemme aina lauantaisin sieluja, sillä lauantai, sapatti, tarkoittaa hebreaksi levähdystä¹⁷. Ja kun kuolleet ovat päässeet lepoon elämän huolista ja kaikesta muustakin, niin me rukoilemme heidän puolesta edes levähdyksen päivänä, niinkuin onkin tullut tavaksi tehdä lauantaisin. Tällä kertaa muistelemme yleisesti ja rukoilemme kaikkien hurskaitten puolesta. Jumalalliset isät tiesivät, että se, mitä tehdään nukkuneitten puolesta, nimittäin muistopalvelukset ja laupeudentyöt ja liturgiat, tuottavat heille suurta kevennystä ja hyötyä, ja siksi he kehottavat sekä yksityisesti että yhteisesti Kirkkona niin tekemään. Kuten sanottu, he ovat oppineet sen pyhiltä apostoleilta, niinkuin Dionysios Areopagilainen sanoo.

Paljon muun ohella erityisesti pyhän Makarioksen kertomus¹⁸ osoittaa, että sieluille on hyötyä siitä, mitä niiden puolesta tehdään. Matkaa tehdessään hän löysi jumalattoman pakanan kuivan kallon ja nosti sen maasta. "Tuntevatko he tuonelassa koskaan minkäänlaista lohtua?" Ja kallon vastasi, että he kokevat suurta kevennystä, "kun sinä, isä, rukoilet nukkuneitten puolesta". Juuri niin tuo suuri mies teki Jumalaa rukoillessaan, ja hän halusi tietää, oliko siitä ennennukkuneille mitään hyötyä. Myös Gregorios Dialogi pelasti rukouksen kautta kuningas Traianuksen, vaikka kuulikin Jumalalta, ettei hänen pitäisi toiste rukoilla jumalattoman puolesta. Ja onhan kerrottu siitäkin, miten kuningatar Teodora tempaisi kidutuksista ja pelasti Jumalalle inhottavan Teofiloksen pyhien tunnustajien avulla. Myös teologi Gregorios suosittelee rukouksia nukkuneitten edestä hyvinä, hautapuheessaan veljelleen Kaisariokselle. Suuri Krysostomos sanoo puheessaan filippiläiskirjeeseen näin: "Hankkikaamme poismenneille hyötyä. Antakaamme heille sopivaa apua, nimittäin laupeudentekoja ja liturgioita. Siitä on heille suurta lohtua, jopa voittoa ja hyötyäkin. Ei tätä ole säädetty turhanpäiten ja sattumanvaraisesti, vaan viisaat opetuslapset ovat opettaneet Jumalan Kirkolle, että pappi muistelee peljättävien salaisuuksien äärellä myös nukkuneita". Ja vielä: "Olkoon testamentissasi paitsi lastesi ja sinut perivien sukulaistesi nimet myös Tuomarin nimi, äläkä jätä muistamatta köyhiäkään - kyllä minä heistä menen takuuseen". Suuri Atanasioskin sanoo, että vaikka

¹⁷ Σάββατον = lauantai. ηβδω = levätä.

¹⁸ Gerontikon eli Pyhien Vanhusten Sanomaa, Pieksämäki 1984, s. 120.

hurskaaseen loppuun päässyt hajoaisi ilmaan, niin älä laiminlyö öljyä ja kynttilöitä. Sytytä niitä haudalle ja kutsu avuksi Kristusta, Jumalaa, sillä Jumala ottaa ne vastaan ja ne kantavat suuren koron: jos kuollut on syntinen, voit niin päästää hänen syntinsä, ja jos vanhurskas, voit lisätä hänen palkkaansa. Ja vaikka joku olisi muukalainen ja hedelmätön, vailla ketään joka huolehtisi tällaisesta, niin oikeudenmukainen ja ihmisiä rakastava Jumala antaa hänellekin varattomuuden tähden armon, niin kuin hyväksi näkee. Sitä paitsi se, joka kantaa uhrilahjan heidän puolestaan, tulee osalliseksi palkasta, koska on osoittanut rakkautta lähimmäisensä pelastuksen edestä, niin kuin mirhavoiteen tuoksu ensin tarttuu siihen, joka voitelee toisen. Suuri vahinko tulee niille, jotka eivät tässä asiassa tee, niin kuin on määrätty ja sovittu. Kristuksen toiseen tulemiseen asti on hyötyä siitä, mitä tehdään nukkuneitten puolesta, niin jumalalliset isät sanovat. Erikoisesti niille, jotka tekivät vain vähän hyvää, ollessaan vielä elävien keskuudessa, vaikka jumalallinen Kirjoitus sanookin (niin kuin oikein on) muuta monien parannukseksi. Mutta Jumalan ihmisrakkaus voittaa paljon, ja jos hyvien ja pahojen tekojen vaaka on tasapainossa, ihmisrakkaus voittaa. Ja vaikka pahojen tekojen vaakakuppi olisi vähän raskaampikin, pääsee suuri hyvyys kuitenkin vallalle. Tiedettäköön, että siellä kaikki tuntevat toisensa, sekä tuttavansa että sellaisetkin, joita eivät koskaan ole nähneet, niin kuin jumalallinen Krysostomos sanoo tukeutuen vertaukseen rikkaasta miehestä ja Lasaruksesta. Ei kuitenkaan minkään ruumiillisen seikan perusteella, sillä kaikki ovat saman ikäisiä ja syntymää seuraavat tuntomerkit puuttuvat, vaan sielun kaikenläpäisevän silmän avulla, niin kuin Teologikin sanoo hautapuheessaan Kaisariokselle: "Silloin saan nähdä sinut, Kaisarios, loistavana, kunniakkaana, sellaisena kuin usein unessa minulle ilmestyit, sinä veljistäni rakkain". Ja suuri ja monipuolinen Atanasios, vaikka ei sanokaan mitään kirjoituksissaan ruhtinas Antiokhokselle, sanoo kuitenkin puheessaan nukkuneiden puolesta, että yhteiseen ylösnousemukseen asti pyhät saavat tuntea toisensa ja iloita yhdessä, mutta syntiset jäävät sitäkin paitsi, ja pyhät marttyyrit saavat jopa katsella sitäkin, mitä me toimitamme. Mutta sitten, kun kaikkien salaisuudet paljastetaan, kaikki tuntevat toisensa. Tiedettäköön, että tähän asti vanhurskasten sielut ovat eläneet omissa paikoissaan ja syntisten omissaan, ja edelliset ovat iloinneet toivosta ja jälkimmäiset murehtien odottaneet hirveyksiä, sillä pyhät eivät olleet vielä saaneet luvattuja hyvyyksiä, koska, niin kuin

jumalallinen apostoli sanoo, Jumala oli varannut meitä varten jotakin parempaa, etteivät he ilman meitä pääsisi täydellisyyteen¹⁹. Tulee myös tietää, etteivät kaikki, jotka ovat kuolleet maanvyörymiin tai tuleen tai veteen tai tulleet niin sanottujen kuolemantautien murtamiksi tai kylmän tai nälän surmaamiksi, ole kärsineet sitä Jumalan käskystä. Sellaiset asiat ovat Jumalan päätöksiä, joista toiset tapahtuvat Hänen suopeutensa ja toiset Hänen sallimuksensa kautta. Sellaista tapahtuu myös toisille ilmoitukseksi tai uhaksi tai herätykseksi. Edeltätietävänä Hän kyllä tietää ja tuntee kaiken ja kaikki tapahtuu Hänen sallimuksestaan, niin kuin pyhä evankeliumi sanoo varpusista²⁰, mutta Hän ei määrää, että niin pitäisi tapahtua, paitsi joskus, kun joku sattuu hukkumaan tai muuten kuolemaan, ja toinen kuolee vanhana ja toinen lapsena, vaan Hän on kerran määrännyt kaikkia ihmisiä koskevan ajan ja erilaiset kuolemistavat. Sen ajan puitteissa ihmisiä kohtaavat erilaiset kuolintavat eikä Jumala ole niitä alusta asti määrännyt, vaikka tuntee ne. Jumalan tahto muovaa kunkin ajan ja kuolemistavan vaelluksen mukaan. Kun suuri Basileios puhuu elämän ennaltamääräämisestä, hän tarkoittaa sanoja: *Maasta sinä olet, ja maaksi pitää sinun jälleen tuleman*²¹. Apostoli sanoo kirjoittaessaan korinttolaisille: Kun te osallistutte ehtoollisesta ansiotta, niin sen tähden onkin teidän joukossanne paljon heikkoja ja sairaita, ja moni on nukkunut pois, eli kuollut²². Daavid sanoo: Älä tempaa minua pois kesken ikääni²³, ja kämmenen leveydeksi sinä teit minun päiväni²⁴. Ja Salomo sanoo: Poikani, kunnioita isääsi, että saisit kauan elää²⁵, ja vielä: Miksi kuolisit ennen aikaasi?²⁶ Jobin kirjassa Jumala sanoo Elifaalle: Palvelijani Jobin takia en tuhoa teitä²⁷. On siis ilmeistä, ettei elämää ole määrätty, ja jos niin sanotaan, pitää määräämisellä käsittää Jumalan tahtoa, sillä tahtonsa mukaan Hän lisää toiselle ja vähentää toiselta, hoitaen kaiken niin kuin edullista on;

¹⁹ Hbr. 11:40.

²⁰ Matt. 10:29: "Eikö kahta varpusta myydä yhteen ropoon? Eikä yksikään niistä putoa maahan teidän Isänne sallimatta."

²¹ 1. Moos. 3:19.

²² 1. Kor. 11:30.

²³ Ps. 101(102):25.

²⁴ Ps. 38(39):6.

²⁵ Vrt. Siir. 3:6: "Joka isää kunnioittaa, saa pitkän iän". Sama ajatus esiintyy usein myös Sananlaskuissa ja perustuu tietenkin viidenteen (neljänteen) käskyyn: "Kunnioita isääsi ja äitiäsi, että kauan eläisit siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa", 2. Moos. 20:12.

²⁶ Saarn. 7:18.

²⁷ Vrt. Job 42:8: "...ja minun palvelijani Job rukoilkoon teidän puolestanne. Tehdäkseni hänelle mieliksi en saata teitä häpeälliseen rangaistukseen."

Jumala hoitaa tavan ja ajan niin kuin itse tahtoo. Niin kuin suuri Atanasios sanoo, jokaisen elämän määränä on Jumalan tahto ja päätös. Sen mukaisesti ja tuomioittesi syvyydessä Sinä, Kristus, pidät kaikesta huolen. Myös suuri Basileios sanoo, että kuolema koittaa, kun elämän määrä on täyttynyt, ja elämän määräksi me sanomme Jumalan tahtoa. Jos elämä olisi määrätty, niin miksi sitten rukoilemme Jumalalta parannusta ja lastenkin puolesta? Tulee tietää sekin, että kastetut pienokaiset saavat nautinnon, mutta kastamattomat ja pakanat eivät pääse nautintoon eivätkä joudu kadotukseen. Kun sielu on ruumista arvokkaampi, se ei huolehdi täkäläisestä, vaan tuonpuoleisesta. Kolmannen päivän rukoukset lausumme siksi, että kolmantena päivänä ihmisen muoto muuttuu. Yhdeksännen päivän siksi, että koko luomus silloin hajoaa ja vain pelkkä sydän jää jäljelle. Neljännenkymmenennen päivän siksi, että silloin sydänkin tuhoutuu. Syntyminenkin tapahtuu samoin: kolmantena päivänä piirretään sydän, yhdeksäntenä se tulee lihaksi ja neljäntenäkymmenentenä saa täydellisen muodon.

Saata ennennukkuneitten sielut vanhurskastesi majoihin, Valtias Kristus, ja armahda meitä ainoana kuolemattomana. Amen.

TUOMIOSUNNUNTAI

Menaionin synaksario ja sitten tämä:

Samana päivänä muistellemme Herramme Jeesuksen Kristuksen toista ja lahjomatonta tulemista.

Säkeitä

Kun istuudut kaikkien Tuomarina tuomitsemaan maan, / tuomitse minutkin ansiolliseksi kuulemaan: Tule!

Molempien vertausten jälkeen jumalalliset isät sijoittivat tämän, niin ettei kukaan luottaen niissä ilmenevään Jumalan ihmisrakkauteen eläisi välinpitämättömästi ja sanoisi: Jumala on ihmisiä rakastava, ja kun jätän synnin, on minun helppo päästä eteenpäin. Tämän peljättävän päivän he panivat tähän voidakseen kuoleman ja tulevan hirveyden odotuksen kautta pelottaa välinpitämättömät takaisin hyveeseen, ja etteivät he luottaisi vain ihmisrakkauteen, vaan ottaisivat huomioon myös, että Tuomari on oikeudenmukainen ja maksaa jokaiselle hänen tekojensa mukaan. Ja kun sielut juuri kävivät edeltä, piti Tuomarinkin tulla. Tavallaan on tämä juhla sijoitettu tähän ikään kuin kaiken loppuna, sillä se on kaiken meitä koskevan loppu.

Huomattakoon, että seuraavaksi sunnuntaiksi on sijoitettu maailman alku ja Aadamin karkoittaminen paratiisista. Tämä on kaiken meitä koskevan loppu, koko maailmankin, ja se on pantu tähän sunnuntaihin hillitsemään nautiskelua ja ylensyömistä, niin kuin luulen, juhlan pelottavuuden avulla, ja samalla meitä kehoitetaan säälimään lähimmäisiämme. Mutta senkin tähden, että nautiskelun takia meidät karkotettiin Eedenistä ja tulimme tuomion ja kirouksen alaisiksi, on tämä juhla sijoitettu tähän ja seuraavana, Aadamin sunnuntaina meidät ikään kuin karkotetaan Eedenistä, kunnes Kristus tulee ja palauttaa meidät paratiisiin. Toisesta tulemisesta me puhumme siksi, että Hän tuli ensin luoksemme ruumiillisesti, rauhallisesti ja vailla kunniaa, mutta nyt Hän on tuleva yliluonnollisten ihmeitten ja suuren kirkkauden saattamana taivaasta ruumiineen, niin että kaikki tietäisivät, että juuri Hän tuli aikaisemminkin pelastamaan ihmissuvun ja taas tuomitsemaan, onko se pitänyt sen, mitä sille annettiin. Koska Hänen tulemisensa tapahtuu, ei kukaan tiedä, sillä Herra salasi sen apostoleiltaan, mutta Hän mainitsi kuitenkin joitakin edeltäviä merkkejä, joista pyhät ovat puhuneet laajemmin. Sanotaan, että se tapahtuu seitsemän tuhannen vuoden kuluttua. Ennen Hänen tulemistaan tulee Antikristus, joka syntyy (niin kuin Rooman pyhä Hippolytos sanoo) saastaisesta naisesta, näennäisesti neitseestä, hebrealaisesta, Jaakobin lapsen Daanin sukuisesta. Näennäisesti hän vaeltaa Kristuksen tavoin ja tekee ihmeitä, ihan niin kuin Kristuskin teki, ja herättää kuolleita, mutta kaikki tapahtuu kuitenkin näennäisesti, hänen syntymisensä ja lihallisuutensakin, ja aivan kaikki, niin kuin apostoli sanoo: Kadotuksen lapsi ilmestyy valheen kaikella voimalla ja tunnusteilla ja ihmeillä²⁸. Ei Perkele itse muutu lihaksi, niin kuin Damaskoksen Johannes sanoo, vaan haureudesta syntynyt ihminen saa ottaa vastaan Saatanan koko voiman. Yht'äkkiä hän ilmestyy ja näyttää kaikista hyvältä ja pitkämieliseltä. Sitten tulee suuri nälänhätä ja näennäisesti hän antaa ihmisille kylliksi. Hän tutkiskelee jumalallisia Kirjoituksia ja harjoittaa paastoa. Ja ihmisten pakotuksesta hänet julistetaan kuninkaaksi ja hän rakastaa suuresti hebrealaisten kansaa, palauttaa sen Jerusalemiin ja rakentaa heille temppelin. Seitsemän vuotta aikaisemmin tulevat Henok ja Elia, niin kuin Daniel sanoo. He saarnaavat ihmisille, ettei heidän pidä ottaa häntä vastaan, mutta hän vangitsee heidät ja kiduttaa heitä. Sitten hän katkaisee heidän päänsä. Jumalisuuden valinneet pakenevat kauaksi, ja löytäessään heitä vuorilta, hän kiusaa heitä

²⁸ 2. Tess. 2:3, 9.

pahojen henkien avulla. Mutta nuo seitsemän vuotta lyhennetään valittujen tähden, ja tulee suuri nälänhätä, ja kaikki alkuaineet muuttuvat, niin että kaikki melkein katoaa.

Sen jälkeen tapahtuu Herran tuleminen taivaasta, äkkiä ikään kuin salama. Hänen edellensä käy Hänen kallis ristinsä, ja tulinen virta kuohuu Hänen edellensä, joka puhdistaa koko maan saastasta. Sitten antikristus vangitaan ja hänen palvelijansa luovutetaan iankaikkiseen tuleen. Kun enkelit puhaltavat pasuunaa, koko ihmissuku saapuu Jerusalemiin maan ääristä ja kaikista alkuaineista, sillä Jerusalem on maailman keskus ja sinne pystytetään valtaistuimet tuomiota varten. Kaikki ovat kuitenkin omine ruumiineen ja sieluineen muuttuneet katoamattomiksi, kaikilla on sama muoto, sillä alkuaineet ovat muuttuneet paremmiksi. Yhdellä sanalla Tuomari erottaa vanhurskaat syntisistä, ja hyvää tehneet saavat iankaikkisen elämän, mutta syntiset iankaikkisen kidutuksen, joka ei koskaan lakkaa. Huomattakoon, ettei Kristus silloin kysy paastoa, alastomuutta ja ihmeitä, jotka kyllä ovat hyviä, vaan niitä paljon parempaa, laupeudentöitä ja sääliä. Sillä kuusi asiaa Hän sanoo vanhurskaille ja syntisille. Minun oli nälkä, ja te annoitte minun syödä. Minun oli jano, ja te juotitte minua. Minä olin muukalainen, ja te otitte minut tyköenne. Minä olin alaston, ja te vaatetitte minut. Minä oli sairas, ja te hoiditte minua. Minä olin vankina, ja te tulitte luokseni. Sillä olette tehneet tämän yhdelle pienimmistä, olette tehneet sen minulle, ja sellaista pystyy jokainen tekemään voimiensa mukaan. Silloin kaikki kielet tunnustavat, että Jeesus Kristus on Herra, Isän Jumalan kunniaksi. Ne kidutukset, joista pyhä evankeliumi kertoo, ovat seuraavat. Siellä on itku ja hammasten kiristys, heidän matonsa ei kuole eikä heidän tulensa sammu, ja heittäkää hänet ulkopuoliseen pimeyteen. Kaikkea tätä loistavasti opettaen Jumalan Kirkko katsoo nautinnoksi ja taivasten valtakunnaksi elämisen Jumalan Pyhien kanssa, heidän ainaisen kirkkautensa ja ylhäisen asemansa. Kidutuksiksi, pimeydeksi ja muuksi sellaiseksi katsotaan Jumalasta kauaksi joutuminen ja sielujen omantunnon tuskat siksi, että välinpitämättömyyden ja ajallisen nautinnon tähden se on jäänyt ilman jumalallista kirkkautta.

Kristus Jumala, anna sanomattomassa ihmisrakkaudessaasi meidän kuulla kaivattu äänesi, lue meidät oikealla puolellasi olevien joukkoon ja armahda meitä. Amen.

JUUSTOVIIKON LAUANTAI

Menaionin synaksario ja sitten tämä:

Samana päivänä muistelemme kaikkia kilvoituksessa loistaneita miehiä ja naisia.

Säkeitä

Minä kannan sanani pysyväksi lahjaksi vanhurskaitten sieluille, joiden muisto pysyy aina.

Jumalankantajaisät ovat kasvattaneet meitä edellä olevien juhlien avulla rauhaisasti ja valmistaneet kilpakenttää varten, vieraannuttaneet meitä nautinnosta ja yltäkylläisyydestä, herätelleet meissä tulevan tuomion pelkoa ja suorittaneet taidokkaasti asianmukaisen esipuhdistuksen juustoviikon avulla, johon ovat sijoittaneet myös kaksi paastopäivää, niin että vähitellen innostuisimme paastoon. Niinpä he ovat nyt tuoneet esille myös kaikki pyhittäjinä eläneet ja muutenkin, monien tuskien ja vaivojen kautta pyhittyneet miehet ja naiset, jotta tekisivät meidät heidän ja heidän taistojensa muiston avulla vahvemmiksi kilpakenttää varten. Ottaen heidän elämänsä ikään kuin esikuvaksi ja ohjeeksi ja luottaen heidän liittolaisuuteensa ja apuunsa valmistautukaamme hengellisiin taistoihin muistaen, että heillä ja meillä on sama luonto. Niinhän sodanjohtajatkin sotajoukkojensa edessä ja asettuessaan rintamaan innostavat omaa armeijaansa puhein, esimerkein ja muistellen vanhoja, erinomaisesti sotaa johtaneita ja miehuullisuutensa osoittaneita miehiä. Siitä syystä sotilaat valmistautuvat voiton toivon vahvistamina koko sielultaan taisteluun. Samoin tekevät nytkin selvästi jumalankantajaisät. He vahvistavat pyhittäjinä eläneitten avulla niin miehiä kuin naisiakin hengellisiin taistoihin ja johdattavat heidät paaston kilpakentälle. Jotta mekin, kun näemme heidän erinomaisen elämänsä, harjoittaisimme moninaisia ja monenlaisia hyveitä, kukin voimiemme mukaisesti, ennen muuta rakkautta, tietoista luopumista sopimattomista teoista ja toimista ja itseään paastoa, ei siis vain ruoasta luopumista, vaan myös kielen, mielen ja silmien hillitsemistä ja sanalla sanoen kaikesta pahasta luopumista ja vieraantumista. Sen tähden pyhät isät ovat sijoittaneet tähän tämän kaikkien pyhien muiston, ja tuovat esille ne, jotka ovat olleet Jumalan mieleen paaston ja muiden hyvien ja hyödyllisten toimien kautta. Heidän ikoninsa kautta he yllyttävät meitä hyveen kilpakentälle ja varustautumaan urheasti sotaan himoja ja pahoja henkiä vastaan. He ikään kuin muistuttavat meitä siitä, että jos osoitamme saman kaltaista intoa, ei mikään estä

meitä tekemästä samaa, kuin hekin, ja ansaitsemasta heidän palkintojaan, sillä ovathan he kanssamme samaa luontoa.

Mitä tulee juustoviikkoon, jotkut sanovat, että kuningas Herakleios sääti sen tällaiseksi ja että aikaisemmin oli syöty silloin lihaa. Sillä kun hän oli käynyt kuusi vuotta sotaa Kosroesta ja persialaisia vastaan, hän rukoili Jumalaa, ja lupasi, että jos saisi heistä voiton, hän kiitokseksi säätäisi tämän paaston ja nautiskelun välitilan, niin kuin tekikin. Luulen, että vaikka näin ehkä tapahtuikin, niin pyhät isät keksivät tämän eräänlaiseksi esipuhdistukseksi, niin ettemme joutuisi hankalasti siirtymään yhtäkkiä lihasta ja syömisestä äärimmäiseen ravinnottomuuteen ja siten vahingoittaisimme ruumiin toimintaa, vaan luopuisimme rauhaisasti ja vähän kerrallaan rasvaisesta ja nautittavasta, ja vähennetyn syömisestä kautta ottaisimme kurittomien hevosten tavoin vastaan paaston suitset. Niin kuin isät vertausten kautta toimivat sielun kohdalla, samoin he keksivät myös ruumista varten jotakin, joka poistaa paaston esteitä vähän kerrallaan.

Kaikkien pyhittäjiesi esirukousten tähden, Kristus, meidän Jumalamme, armahda meitä.

LASKIAISSUNNUNTAI

Minean synaksario ja sitten tämä:

Samana päivänä muistelemme ensiksiluodun Aadamin karkottamista nautinnon Paratiisista.

Säkeitä

Valittakoon maailma katkerasti esi-isien kanssa, sillä heidän langetessaan makeaan syöntiin sekin lankesi.

Tämän muiston pyhät isämme ovat asettaneet pyhän nelikymmenpäiväisen paaston edelle ikään kuin todistaakseen, kuin hyödyllinen paastolääke on ihmisluonnolle ja kuinka häpeällistä on ahmiminen ja tottelemattomuus. Niinpä isät sivuuttavat kaikki lukemattomat ihmiset, jotka ovat eläneet Adamin kautta, ja ottavat ensiksi luodun Aadamin esimerkiksi siitä, mitä paha hän sai kärsiä, kun ei vähän paastonnut, ja he osoittavat selvästi, että se paha kohtasi meidän luontoamme, ja että Jumalan ensimmäisen käsky ihmisille oli hyvä paastokäsky. Kun Adam ei sitä noudattanut, vaan antoi periksi vatsalleen, tai oikeastaan eksyttäjäkäärmeelle Eevan kautta, hän ei vain ollut tulematta Jumalaksi, vaan sai kuolemankin ja välitti tuhon koko lajilleen.

Ensimmäisen Adamin herkuttelun tähden Herra paastosi neljäkymmentä päivää ja oli kuuliainen. Sen tähden pyhät apostolit ovatkin keksineet tämän pyhän nelikymmenpäiväisen paaston, että niin kuin Adam, kun ei noudattanut käskyä, kadotti turmeluksettomuuden, samoin mekin sitä noudattamalla paaston kautta pääsisimme nauttimaan turmeluksettomuudesta. Sitä paitsi, niin kuin olemme edellä jo sanoneet, pyhien tarkoitus on myös esittää Jumalan tekemät työt lyhyesti alusta loppuun asti. Ja koska kaikkien hankaluuksiemme syynä on Adamin rikkomus ja nautinnosta pois lankeaminen, niin sen tähden isät nyt muistettava meitä siitä, että voisimme välttää sitä emmekä tavoittelisi kaikessa hillittömyyttä. Jumalan käsihän loi Adamin kuudentena päivänä ja hän sai puhalluksen kautta kuvan kunnian samalla kuin käskynkin. Kuusi tuntia hän oleili paratiisissa, sitten tehtyään tämän rikkomuksen tuli sieltä karkotetuksi. Heparalainen Filon kyllä sanoo, että Adam olisi viettänyt paratiisissa sata vuotta, ja toiset puhuvat seitsemästä päivästä tai vuodesta luvun seitsemän kunniaksi, mutta että hän ojensi kätensä kuudennella hetkellä ja tarttui hedelmään, sen on ilmaissut uusi Adam Kristus, joka kuudennella hetkellä ja kuudentena päivänä ojensi kätensä ristille parantaen Adamin turmeluksen. Adam oli luotu turmeluksen ja turmeluksettomuuden välillä, niin että hän voisi saavuttaa kumman valitsisikin. Olisihan Jumala voinut tehdä hänet synnittömäksi, mutta jotta se olisi Adamin oma uroteko, sen tähden Jumala antoi lain, että ihminen sai puuttua kaikkiin kasveihin, paitsi yhteen. Ehkä se tarkoitti kaiken luodun jumalallisen voiman tuntemista, paitsi Jumalan luonnon. Teologi Gregorioskin filosofoi, että tarkoittavat jumalallista tietoa ja kasvi näkemistä. Hän sanoo, että Jumala siis salli Adamille tutkiskella kaikkea muuta ja kaiken muodostumista, mietiskellä niitä ja ylistää sen tähden Jumalaa. Sehän on todellista nautiskelua. Ihminen sai tutkia myös omaa luontoaan, mutta ei mitenkään tutkia sitä, minkälainen Jumala on luonnoltaan, ja missä ja miten Hän saattoi kaiken olemattomuudesta olemiseen. Mutta ihminen jätti muun ja tutkiskelikin Jumalaa, tunteakseen tarkoin Hänen luontonsa, mutta koska hän oli vielä epätäydellinen ja yksinkertainen, pienokainen tällaisissa asioissa, hän lankesi pois, kun Saatana oli Eevan kautta herättänyt hänessä mielikuvan jumaloitumisesta. Suuri ja jumalallinen Krysostomos sanoo, että sillä puulla on kaksinkertainen voima. Hän sanoo, että paratiisi on maan päällä, ja filosofoi että se on sekä hengellinen että aistein havaittava, niin kuin Adamkin oli molempia ja turmeluksen ja turmeluksettomuuden rajalla. Näin Krysostomos noudatti kirjoitusta samalla, kun poikkesi siitä. Jotkut sanovat, että tuo

tottelemattomuuden puu on viikuna, sillä äkättyään yhtäkkiä alastomuutensa he pukeutuivat käyttäen sen lehtiä. Sen tähden Kristuskin kirosi sen, rikkomuksen alkusyynä. Onhan siinä jotakin syntimäistä. Ensinnäkin makeus, sitten lehtien karkeus ja liimamaisuus sen maidossa. On niitäkin, jotka pahoin luulevat, että se puu tarkoittaa Adamin ja Eevan yhtymistä ja toistensa tuntemista. Kun Adam oli rikkonut ja pukeutunut kuolevaan lihaan ja saanut kirouksen, hänet karkotettiin paratiisista ja tulisen miekan käskettiin vartioida sen porttia. Adam istui toisella puolella ja itki kaikkea menettämäänsä hyvää, kun ei hetkeä paastonnut ja siten sai koko sukukuntansa kärsimään samaa, kuin itsekin, siihen asti, kunnes meidän Luojamme armahti Saatanan turmelemaa luontoamme, syntyi pyhästä Neitseestä, vaelsi erinomaisesti, osoitti meille Saatanan vastaisen tien, nimittäin paaston ja nöyrytymisen tien. Ja kun Hän oli taitavasti voittanut pettäjämme, hän johdatti meidät taas alkuperäiseen arvoomme.

Kaikkea tätä jumalankantajaisät ovat halunneet esittää koko Triodionissa. Ensin he tuovat esiin Vanhan testamentin tapahtumat. Niistä ensimmäisenä luomisen ja Adamin lankeamisen nautinnosta, jota juuri nyt muistelemme. Sitten kaiken muunkin Mooseksen, profeettain ja varsinkin Daavidin sanojen mukaisesti, ja aina välillä jotakin myös armon sisällöstä. Sitten, järjestyksessä, myös Uuden testamentin tapahtumat. Niistä ensimmäisenä on ilosanoman julistus (Εὐαγγελισμός = Marian ilmestyspäivä), joka Jumalan sanomattoman taloudenhoidon takia melkein aina sijaitsee pyhän nelikymmenpäiväisen paaston aikana. Sitten Lasarus, palmusunnuntai ja pyhä ja suuri viikko, joiden pyhitetyt evankeliumit luetaan ja Kristuksen pyhiä ja pelastavaisia kärsimyksiä ylistetään tarkoin veisuin (ὕμνουμένων). Sitten ylösnousemuksen tapahtumat ja kaikki muu, Hengen alastulemiseen asti, josta pyhitetyt Teot kertovat, ja siitä kuinka julistaminen tapahtui ja kaikki pyhät on koottu yhteen. Tekojen kirjahan vakuuttaa ylösnousemuksesta ihmeitten kautta. Koska Adam ei paastonnut yhtä kertaa ja siksi me olemme saaneet kärsiä kaiken tämän, niin sen muistaminen on sijoitettu tähän, pyhän nelikymmenpäiväisen paaston ovelle, niin että muistaessamme, miten paljon paha seurasi paastoamattomuudesta, innostuisimme ilolla ryhtymään paastoon ja noudattamaan sitä, niin että saavuttaisimme sen, minkä Adam menetti, nimittäin jumaloitumisen. Valittakaamme, paastotkaamme ja nöyrytkäämme, kunnes Jumala katsoo puoleemme, sillä ilman näitä ei ole helppo saada sitä, minkä olemme menettäneet.

Tiedettäköön myös, että tämä pyhä ja suuri nelikymmenpäiväinen paasto on koko vuoden kymmenykset. Sillä kun emme välinpitämättömyydessämme halua aina paastota ja pidättäytyä pahasta, niin apostolit ja jumalalliset isät ovat antaneet tämän ikään kuin sielujen kevääksi. Sen tähden, että pyyhkisimme murtuneisuuden ja paaston nöyryyttäminä pois kaiken sen sopimattoman, mitä olemme vuoden kuluessa tehneet. Toisetkin kolme, nimittäin pyhien apostolien, Jumalansynnyttäjän ja neljäkymmenen päivän (=joulupaaston) paaston nelikymmenpäiväisen rinnalle jumalalliset isät ovat säätäneet neljän vuodenajan mukaan. Tälle on annettu suurin kunnia pyhien kärsimysten tähden, ja siksi että Kristuksen paastosi neljäkymmentä päivää ja sai kunnian, ja Mooses paastosi neljäkymmentä päivää ja sai lain, ja Elia ja Daniel ja kaikki Jumalan hyväksymät. Miten hyvä paasto on, sen todistaa vastakohtaisuudellaan Adam. Sen tähden siis pyhät isät ovat keksineet sijoittaa Adamin karkotuksen tähän.

Kristus meidän Jumalamme, suo sanomattomassa laupeudessaasi meille Paratiisin nautinto ja armahda meitä, oi ainoa ihmisiä rakastava. Amen.

ENSIMMÄISEN VIIKON LAUANTAI

Minean synaksario ja sitten tämä:

Samana päivänä, paaston ensimmäisen viikon lauantaina, muistellemme outoa ihmettä, jonka pyhä ja kunniakas suurmarttyyri Teodoros Alokas teki kolivan (keitettyjen vehnänjyvien) kautta.

Säkeitä

Alokas ravitsee kaupungin koliva-ruoalla ja tekee tehottomaksi saastutetun herkun.

Kun Julianos luopio, suuren Konstantinoksen pojan Konstantioksen jälkeen, sai kuninkuuden valtikan ja siirtyi Kristuksesta epäjumalien palvelukseen, nousi suuri vaino kristittyjä vastaan, sekä julkisesti että huomaamatta. Tuo jumalaton sanoi, ettei kiduttaisi raa'asti, eikä ilmeisen epäinhimillisesti, kiusasi kristittyjä häväisten heitä, ja peläten, että useammat liittyisivät heihin, pyrki kavalana ja epäpyhänä saastuttamaan heidät salaa. Kun hän siis huomasi, että meillä kristityillä oli tapana pyhän paaston ensimmäisellä viikolla erityisesti puhdistautua ja lähestyä Jumalaa, hän kutsui kaupungin eparkin ja käski poistaa tavallisesti myynnissä olevat tavarat. Niiden sijalle piti tuoda kaupan muuta, nimittäin leipää ja juomaa, jotka oli ensin sekoitettu hänen uhriensa verellä ja siten saastutettu, niin että ne jotka paastotessaan niitä

ostaisivat puhdistumisen sijasta saastuisivat. Eparkos toteuttikin heti käskyn ja antoi myytäväksi uhrien ja inhotusten saastuttamaa ruokaa ja juomaa jokaiselle torille. Mutta Jumalan silmä, joka näkee kaiken ja toimii viisaasti kaikkivaltiudessaan sekä aina huolehtii meistä, palvelijoistansa, teki tyhjiksi luopion inhottavat juonetkin meitä vastaan. Hän lähetti kaupungin piispa Eudoksiokselle, joka oli väärin saanut tämän kunnia-aseman, suuren voittoisan Teodoroksensa, alokkaitten joukkueesta, jonka lisänimi oli Alokas. Niinpä tämä ilmestyi piispalle valveilla, ei unessa, ja sanoi tähän tapaan: Nouse äkkiä, kokoa Kristuksen lauma ja käske huolella, ettei kukaan ostaisi mitään siitä, mitä torilla tarjotaan, sillä jumalaton kuningas on saastuttanut kaiken uhriverellä. Kun piispa oli ymmällään ja kysyi, kuinka sen voisivat tehdä ne, joilla ei ollut varoja kotonaan ja joiden piti ostaa torilta. Pyhä sanoi: Anna heille kolivaa ja tyydytä heidän tarpeensa. Piispa oli ymmällään ja kysyi: Mitä se koliva on? Suuri Teodoros sanoi: Keitettyä vehnää, jota tapasimme kutsua kolivaksi Eukaitaissa. Kun patriarkka kyseli, kuka tämä Kristuksen nimeä kantavan kansan huoltaja oli, pyhä sanoi: Kristuksen marttyyri Teodoros. Hän on nyt lähettänyt minut teille avuksi. Niin patriarkka nousi heti, kertoi näystään ihmisille ja tehtyään niin, säilytti Kristuksen lauman vihollisen ja luopion juonelta saastumattomina. Kun kuningas näki juonensa paljastuneen ja ettei ollut saavuttanut sillä mitään, vaan saanut häpeänkin, hän käski taas tarjota torilla tavanmukaista tavaraa. Niin Kristuksen kansa, viikon vietettyään, kohotti kiitoksen hyväntekijälle ja marttyyrille tänä lauantaina ja viettivät iloiten hänen muistoansa kolivan kautta. Siitä lähtien tähän asti uskovaiset uudistavat ihmeen, ettei marttyyrin suuri teko jäisi ajan myötä unohduksiin. Niin me ylistämme suurta Teodorosta kolivan kautta.

Jumalaton Bringas ilmiantoivat tämän suuren Teodoroksen Maksiminoksen aikana, ja kun häntä oli kidutettu, häntä syytettiin heidän jumalattarensa temppelin polttamisesta ja sen kaunistusten jakamisesta köyhille. Vaikka jotkut puhuivat hänen kanssaan ja koittivat saada hänet muuttamaan mielensä ja neuvoivat häntä siihen, hän ei suostunut. Paljon kärsittyään syytettiin lopulta pätsi ja hänet viskattiin siihen. Hän ei kärsinyt siinä mitään vahinkoa, vaan antoi siellä henkensä Jumalalle.

Hänen esirukoustensa tähden, Jumala, armahda ja pelasta meidät. Amen.

ORTODOKSISUUDEN SUNNUNTAI

Minean synaksario, ja sitten tämä:

Samana päivänä, paaston ensimmäisenä sunnuntaina, muistellemme pyhien ja kunniallisten ikonien uutta esiintuomista, joka tapahtui Konstantinopolin aina muistettavien keisareitten Mikaelin ja hänen äitinsä Teodoran aikana, kun patriarkkana oli pyhä tunnustaja Methodios.

Säkeitä

Minä iloitsen, nähdessäni asianmukaisesti kumarrettavina ikonit, jotka oli sopimattomasti karkotettu.

Kun Leo Isaurilainen sai valtakunnan valtikan, Jumalan sallimuksesta, oltuaan aasinajaja ja sianhoitaja, ja pyhien joukkoon luettu Germanos sai silloin kirkon ohjat, Leo lähetti heti noutamaan häntä ja hän sai kuulla: Valtias, minun mielestäni pyhät ikonit eivät mitenkään eroa epäjumalienkuvista. Käske siis, että ne poistetaan nopeasti, ja vaikka pyhien kuvat olisivat todellisia, nostettakoon ne korkeammalle, niin ettemme me, synneissä aina hyörivät, saastuttaisi niitä suudelmillamme. Patriarkka koitti saada kuninkaan luopumaan tästä vihasta ja sanoi: Kuningas, älä sinä tee niin, olemmehan kuulleet, että pyhiä ikoneita vastaan raivoaisi joskus joku Konon-niminen. Kuningas sanoi: Kun olin vielä lapsi, se oli nimeni. Kun patriarkka ei suostunut, kuningas karkotti hänet ja asetti sijalle kanssansa samalla tavalla ajattelevan Anastasioksen. Niin alkoi taistelu pyhiä ikoneita vastaan. Sanotaan, että heprealaiset kylvivät ensiksi hänen tämän vihan, kun jonkin noituuden perusteella ennustivat hänen nousunsa kuninkaaksi hänen vielä ollessaan köyhä ja harjoittaessaan heidän kanssaan aasikuljetuksia. Kun Leo oli pahoin jättänyt elämän, hänen vielä raaempi pentunsa, likaniminen Konstantinos, peri vallan ja varsinkin raivon pyhiä ikoneita vastaan. Onko tarpeen kertoakaan, kuinka paljon ja mitä kaikkea tuo rikollinen tekikään? Kun hänkin oli kuollut häpeällisesti, hänen kasaari-naisesta syntynyt poikansa tuli kuninkaaksi. Kun hänkin päätti elämänsä pahoin, Eirene ja Konstantinos perivät vallan. Pyhän patriarkka Tarasioksen ohjeesta he kutsuivat kokoon seitsemännen synodin, ja Kristuksen kirkko sai taas pyhät ikonit. Kun he olivat jättäneet kuninkuuden, ylennettiin Genikonin (veroviraston) Nikeforos, sitten hänen poikansa Staurakios, ja hänen jälkeensä Mikael Rangabe, jotka kunnioittivat pyhiä ikoneita. Mikaelia seurasi petomainen Leo Armenialainen, jonka joku erakkona elävä jumalaton munkki oli petoksella turmellut. Hän sytytti toisen kuvainraaston, ja taas oli Jumalan kirkko vailla kaunistuksiaan. Häntä seurasi

armorilainen Mikael, tätä taas Teofilos, ikonien vastaisen hulluuden lapsi, joka jätti kaikki toiset jälkeensä. Tämä Teofilos luovutti monia pyhiä isiä rangaistuksiin ja luonnottomiin kidutuksiin kunniallisten ikonien tähden, vaikka huolehti kovasti oikeudenmukaisuudesta. Sanotaan, että kerran hän etsi, olisiko kaupungissa joku, joka kiusasi toista, mutta ei monena päivänäkään löytänyt ketään. Hallittuaan kaksitoista vuotta hän sairastui vatsavaivaan, ja kun hän oli kuolemaisillaan, hänen suunsa aukeni tavattomasti, niin että sisälmyksetkin näkyivät. Kuningatar Teodora oli tapahtuman tähden tuskissaan. Kun hän onnistui hieman nukahtamaan, hän näki unessa puhtaan Jumalansynnyttäjän, sylissäään ikaikainen pienokainen, ympärillään säteileviä enkeleitä. Teofiloksen, puolisonsa, hän näki enkeleitten ruoskittavana ja nuhdeltavana. Kun uni jätti hänet, Teofiloskin toipui hieman ja huusi: Voi minua kurjaa! Minua ruoskitaan pyhien ikonien tähden. Kuningatar pani heti hänen päällensä Jumalansynnyttäjän ikonin rukoillen sitä kyynelin. Teofilos puolestaan, tässä tilassa, kun näki jollain luonaan olevalla enkelpionin, tarttui siihen ja suuteli sitä. Heti paikalla ikoneita vastaan vaahdonnut suu ja ylettömästi ammottava kurkku palasivat aikaisempaan tilaansa. Päästyään välittömästi hädästä kuningas nukkui tunnustettuaan, että on hyvin kunnioittaa pyhiä ikoneita. Niin kuningatar toi arkuistaan kunnialliset ja pyhät ikonit suudeltaviksi ja sai Teofiloksen koko sielustaan kunnioittamaan niitä. Jonkin ajan kuluttua Teofilos jätti elämän. Teodora kutsui takaisin kaikki karkotetut ja vangitut käskien heidän elää vapaudessa. Patriarkan istuimelta hän poisti Johanneksen, oikeastaan Janneksen, mantiarkan ja demoniarkan enemmän kuin patriarkan. Kristuksen tunnustaja Metodios nousi istuimelle, kärsittyään sitä ennen paljon ja elettyään hautaan suljettuna.

Asioiden ollessa näin, suuri Joannikios, joka kilvoitteli Olympoksen vuorilla, sai jumalallisen vierailun. Sillä suuri kilvoittelija Arsakios meni hänen tykönsä ja sanoi: Jumala on lähettänyt minut tykösi, niin että menisimme pyhittäjä Jesajan tykö, joka elää erakkona Nikomedeiassa, ja saisimme häneltä tietää, mikä on Jumalan mieleistä ja Hänen kirkollensa sopivaa. Niin he menivät pyhittäjä Jesajan tykö ja saivat häneltä kuulla: Näin sanoo Herra: Katso, kuvani vihollisten loppu on lähellä. Menkää siis kuningatar Teodoran ja varsinkin patriarkka Metodioksen tykö ja sanokaa näin: Tee loppu kaikista epäpyhistä, niin voit kantaa minulle uhria enkeleitten kanssa kunnioittaen minun muotoni ja ristini kuvaa. Kuultuaan tämän he menivät heti Konstantinoksen kaupunkiin ja julistivat sanotun patriarkka Metodiokselle ja kaikille Jumalan valituille.

Kokoonnuttuaan he menivät kuningattaren tykö ja havaitsivat hänet kaikessa kuuliaisiksi. Olihan hän isiensä mukaisesti jumalinen ja Jumalaa rakastava. Heti kuningatar ottikin esiin Jumalansynnyttäjän ikonin, joka riippui hänen kaulallaan, suuteli sitä kaikkien nähden ja sanoi: Olkoon anateema jokainen, joka ei kumarra näitä ja suutele niitä suhteellisesti, ei palvoen, ei jumalina, vaan alkukuvien kuvina, rakkaudesta. He iloitsivat suuresti. Kuningatar puolestaan pyysi, että he rukoilisivat hänen miehensä Teofiloksen puolesta. Kun he näkivät kuningattaren uskon, he suostuivat vaikka epäröidenkin. Niin pyhien joukkoon luettu Metodios kokosi koko kansan, koko papiston ja piispat Jumalan Suureen Kirkkoon. Heidän joukossaan olivat myös nuo valitut Olympokselta tulleet suuri Joannikios ja Arsakios, Naukratios ja Teodoros Studionilaisen oppilaat, suuren pellon Teofanes sekä Teodoros, kirjoittajat ja tunnustajat, pyhän kaupungin Mikael, Synkellos ja monia muita, jotka rukoilivat koko yön Teofiloksen puolesta jumalaa. Kaikki rukoilivat kyynelien ja hartaasti. Näin tehtiin paaston koko ensimmäisen viikon ajan. Kuningatar Teodora teki samoin naisten ja muun kansan kanssa.

Kun asiat olivat näin, kuningatar Teodora, perjantaiamun koittaessa, vaipui uneen. Hän luuli olevansa ristin pylvään luona. Tiellä oli meluisaa väkeä menossa, mukanaan erilaisia kidutuslaitteita. Heidän keskellään kuljetettiin kahlittuna myös kuningas Teofilosta, jonka kädet oli sidottu taakse. Hänet tunnettuaan kuningatarkin liittyi kuljettajiin. Kun oli päästy Vaskiportille asti, hän näki muodoltaan yliluonnollisen miehen, joka istui Kristuksen ikonin edessä. Teofilos vietiin hänen eteensä. Kuningatar kosketti miehen jalkoja ja rukoili kuninkaan puolesta. Tuskin suutansa avaten mies sanoi: Nainen, suuri on uskosi. Tiedä siis, että kyyneltesi ja uskosi tähden, sekä palvelijoitteni ja pappieni pyyntöjen ja anomusten tähden, annan anteeksi miehellesi Teofilokselle. Sitten mies sanoi kuljettajille: Päästäkää hänet ja antakaa hänet vaimollensa. Kuningatar otti Teofiloksen ja lähti iloiten ja riemuiten. Silloin uni jätti hänet. Sellaista kuningatar Teodora näki. Kun oli rukoiltu ja anottu Teofiloksen puolesta, patriarkka Metodios otti tavallisen paperin, kirjoitti siihen kaikkien harhaoppisten kuninkaitten nimet, heidän joukossaan myös Teofiloksen, ja pani nimet Pyhän Pöydän alle. Perjantaina patriarkkakin näki pelottavan enkelin, joka meni suureen kirkkoon ja tultuaan patriarkan tykö tuntui sanovan: Piispa, rukouksesi on kuultu ja kuningas Teofilos on saanut anteeksi. Älä enää kiusaa Jumalaa hänen tähtensä. Nähdäkseen, oliko näky todellinen, patriarkka laskeutui istuimeltaan, otti paperin ja avattuaan sen - voi Jumalan tuomioita! - havaitsi,

että Jumala oli pyyhkinyt pois Teofiloksen nimen. Saatuaan siitä tietää kuningatar ihastui suuresti ja lähetti patriarkalle sanan, että tämä kokoaisi koko kansan ynnä kalliita ristejä ja pyhiä ikoneita Suureen kirkkoon, niin että sille voitaisiin antaa pyhien ikonien kaunistus ja kaikki saisivat tiedon uudesta ihmeestä. Kun melkein kaikki olivat kokoontuneet kirkkoon kynttilöineen, myös kuningatar tuli poikansa kanssa. Sieltä kuljettiin saatossa pyhiä ikoneita ja jumalallisia, kunnianarvoisia ristin puita sekä pyhitettyä, jumalallista evankeliumia kantaen niin sanottuun Milioniin asti huutaen *Herra, armahda*. Sitten palattiin taas kirkkoon, toimitettiin jumalallinen liturgia, ja valitut pyhät miehet ripustivat pyhät ja kunnianarvoiset ikonit paikoilleen. Julistettiin myös jumalisten ja oikeaoppisten nimet ja jumalattomat, jotka eivät hyväksyneet pyhien ikonien kunniaa, julistettiin eroon ja annettiin anateemaan. Siitä alkaen nämä pyhät tunnustajat sääsivät, että tätä juhlaa vietettäisiin vuosittain, niin ettemme enää lankeaisi samaan jumalattomuuteen.

Sinä Isän muuttumaton Kuva, armahda meitä pyhien tunnustajiesi esirukousten tähden.

PAASTON TOINEN SUNNUNTAI TESSALONIKAN ARKKIPIISPAN, PYHÄN GREGORIOS PALAMAKSEN SUNNUNTAI

Minean synaksario, ja sitten tämä:

Samana päivänä, paaston toisena sunnuntaina, muistellemme pyhien joukkoon luettua isäämme, Tessalonikan arkkipiispaa Gregorios Palamasta.

Säkeitä

Valkeuden Lähde tuo nyt vapaaseen valoon valkeuden todella suuren julistajan.

Tämä jumalallisen ja illattoman valon poika, Jumalan totisesti todellinen ihminen, jumalallisen ihailtava palvelija ja pappi, oli kotoisin Vähästä-Aasiasta. Hänen vanhempansa olivat kuuluja ja kunniakkaita. He pyrkivät kaunistamaan ei vain ulkonaista ja aistein havaittavaa ihmistä, vaan varsinkin sisäistä ja näkymätöntä hyveellä ja kasvatuksella. Kovin nuorella iällä, kun hänen isänsä oli kuollut, äiti osasi panna hänet ja hänen veljensä ja sisarensa kasvamaan Herran nuhteessa ja kurissa ja ravita heitä pyhin kirjoituksin. Luonnoltaan terävänä ja uutterana hän omaksui nopeasti kaikenlaisen sanallisen tiedon. Kaksikymmentävuotiaana hän katsoi kaiken alas vetäväksi ja untakin

petollisemmaksi ja pyrki rientämään kohti viisauden alkusyytä ja antajaa Jumalaa. Entistä täydellisemmän elämän kautta hän omistautui täysin Jumalalle. Niin hän paljasti äidilleen Jumalan mieleisen päämääränsä ja pitkäaikaisen tulisen rakkautensa Jumalaa kohtaan. Hän havaitsi, että äitikin oli jo kauan kaivannut samaan ja iloitsi hänen kanssansa. Äiti kokosikin heti lapsensa ympärilleen ja sanoen "Minä ja nämä lapset, jotka Herra on minulle antanut" tutki heidän mieltään, miten he suhtautuivat hyvään, sekä paljasti heille heidän suuren veljensä päämäärän. Gregorios puhui heille kehottavia sanoja, ja nopeammin kuin voi sanoakaan kaikki taipuivat ja auliisti seurasivat hänen haluansa ja maailman jättämistään. Niinpä hän jakoi evankeliumin mukaisesti omaisuutensa köyhille, jätti auliisti kuninkaallisen suosion ja arvon ja palatsien hälinän, sijoitti äitinsä ja sisarensa nunnaluostariin, otti veljensä mukaan ja lähti pyhyiden nimeä kantavalle Atos-vuorelle. Hän taivutti veljensä jäämään eri luostareihin, kun aika ei sallinut, että he olisivat toisiinsa liittyneinä viettäneet Jumalan mukaista elämää. Itse hän antautui erään ihailtavan hiljaisuudessa yksin Jumalalle elävän, Nikodemos-nimisen miehen kuuliaisuuteen. Tältä hän sai oppia nöyryin sieluin kaikki käskyt ja kaikki hyveet teoissa, puhtaan Jumalansynnyttäjän puollon. Täällä hän sai myös voittamattoman varustukseen salaisessa ilmoituksessa. Nikodemoksen lähdettyä Jumalan tykö hän vietti muutamia vuosia suuressa Laurassa, suurella innolla ja kypsillä mielin. Kaivaten hiljaisuutta hän lähti Laurasta ja meni erämaahan. Hänen rakkautensa yhä lisääntyessä ja alati kaivaten olla Jumalan kanssa hän antautui äärimmäiseen ankaruuteen. Huolellisella rukouksella hän keskitti aistinsa ja ylensi mielensä kohti Jumalaa. Hän rukoili koko ajan ja tutkiskeli jumalallisia asioita. Hän sovitti elämänsä erinomaisesti. Pahojen henkien sodista hän sai voiton Jumalan avulla, kokoöisellä seisomisella ja kyynelillä hän puhdisti sielunsa, hänestä tuli jumalallisen Hengen lahjojen valittu astia, hän näki useita jumalallisia ilmestyksiä ja mikä ihmeellisempää, kun hän siirtyi ismaelilaisten hyökkäysten tähden Tessalonikaan ja Berroian skeettaan, ja hänen oli pakko tavata kaupungin väkeä, hän ei mitenkään poikennut tarkasta elämästään.

Kun hän oli monien vuosien aikana täydellisesti puhdistanut niin ruumiinsa kuin sielunsaakin, hän sai Jumalan päätöksestä pappeuden suuren voitellun. Aineettoman tavoin, sanoisinkin itsensä ulkopuolella ollen hän toimitti pappeuden salaisuuksia niin, että jo hänen pelkkä näkemisensäkin herätti näkijöiden sielut hartauteen. Hän oli totisesti suuri ja Jumalan mukaisesti elävät tunsivat hänet hengenkantajana. Sellaiseksi hän ilmeni myös ulkopuolisille, sillä

hänellä oli valta pahoja henkiä vastaan. Hän pelasti niiden juonien pettämät ja vahingoittamat, hän muutti puitten hedelmättömyyden hedelmällisyydeksi, hän näki tulevan ja oli muidenkin jumalallisen Hengen armolahjojen ja hedelmien kaunistama. Koska hyveen toteuttaminen on meidän vallassamme, vaikka kiusauksiin joutuminen ei meistä johdukaan - ilman niitähän ei ole täydellistymistä tai ei ilmene usko Jumalaan (sanotaanhan, että hyvän rakastaminen ja tekeminen täydellistävät Jumalan mukaisen ihmisen) - tämän suuren sallittiin joutua jatkuviin ja monenlaisiin kiusauksiin, jotta hän kaikin tavoin osoittautuisi täydelliseksi. Mikä mieli voisi käsittää, mitä sitten tapahtui? Mitkä sanat voisivat kertoa hirveän vihollisen entistä suuremmista juonista, vasta ilmestyneitten Jumalan vastustajien parjauksesta ja juoruilusta häntä vastaan ja kaikesta siitä pahasta ja kaikkinaisista ahdistuksista, joita hän sai kestää heidän toimestaan kokonaista kaksikymmentä kolme vuotta? Sillä italialainen peto, kalabrialainen Barlaam, joka piti itseään suurena ulkopuolisessa viisaudessa ja turhanaikaisine ajatuksineen luuli tietävänsä kaiken, nosti hirveän sodan Kristuksen kirkkoa ja jumalista uskoamme vastaan ja niitä vastaan, jotka pitivät siitä kiinni. Hänhän opetti mielipuolisesti, että Isän, Pojan ja Pyhän Hengen yhteinen armo, ja tulevan ajan valo, jota vanhurskaat säteilevät auringon tavoin ja jonka Kristus näytti säteillessään vuorella, sanalla sanoen kolmipersoonaisen Jumalan koko voima ja vaikutus, joka mitenkään ei eroa jumalallisesta luonnosta, on luotua. Niitä, jotka jumalisesti pitivät sitä jumalallista valoa luomattomana ja katsoivat, että kaikki voima ja vaikutus ei mitenkään eroa Jumalan luonnosta, hän kutsui pitkissä puheissa ja kirjoituksissa Diteisteiksi ja Polyteisteiksi, ja sanoi meitä juutalaisten, sabellioslaisten ja areiolaisten kaltaisiksi. Sen tähden jumalallinen Gregorios, joka oli jumalisuuden puolustaja ja loistava suojelija ja joka oli jo ennen taistellut tämän asian tähden ja jota oli siksi parjattu, meni kirkon kutsumana Konstantinopoliin. Kun jumalallinen kuningas Andronikos, neljäs Palaiologos, puolusti jumalisuutta koottiin pyhitetty synodi. Kun Barlaam oli tullut paikalle mukanaan esittämänsä huono-oppiset dogmansa ja syytteensä jumalaisia vastaan, suuri Gregorios tuli täyteen jumalallista Henkeä, pukeutui korkeudesta vastustamattomaan voimaan ja tukki tuo Jumalaa vastaan auenneen suun. Hän saattoi sen kertakaikkiaan häpeään ja poltti tuhkaksi hänen risuiset harhaoppinsa tulisin sanoin ja kirjoituksin. Kestämättä häpeää jumalisuuden vastustaja lähti pakolaisena latinalaisten tykö, josta oli tullutkin. Hänen jälkeensä Gregorios paljasti synodissa heti Polykindynoksen ja kumosi vastustavilla sanoillaan hänen

kirjoituksensa. Mutta ne, jotka olivat osallisia niiden saastasta, eivät kuitenkaan lakanneet taistelemasta Jumalan kirkkoa vastaan. Sen tähden, pyhitetyn synodin ja itsensä kuninkaan suuresta painostuksesta, sekä jumalallisen päätöksen vakuuttamana Gregorios korotettiin piispanistuimelle ja asetettiin Tessalonikan pyhitetyn kirkon paimeneksi. Siksi hän kävi urheasti ja kärsivällisesti entistä enemmän taistoon ortodoksisen uskon puolesta, sillä kun oli ilmestynyt monia Akindynoksen ja Barlaamin pahoja ja hirveitä seuraajia, hän kumosi Jumalan innoittamalla puheillaan ja kirjoituksillaan ei vain kerran tai kahdesti tai kolmesti vaan monesti ja monella tavalla, eikä vain yhden kuninkaan tai patriarkan aikana, vaan kolmen valtikan perineen ja yhtä monen patriarkan ynnä lukuisten synodien aikana. Hän voitti heidät kertakaikkiaan. Muutamat eivät muuttaneet mieltään vaan pysyivät ennallaan pitäen ylhäistä tuomiota arvottomana. Onhan kaikista harhaopeista yhä jäännöksiä eikä se häpäise niistä voiton saaneita pyhiä, puhumattakaan juutalaisten röyhkeästä lajista, joka yhä vielä raivoaa Kristusta vastaan.

Sellaisia olivat lyhyesti suuren miehen voitot jumalattomista. Sanomattomalla tavallaan Jumala lähetti hänet itäänkin opettajaksi. Hänet lähetettiin lähettiläänä Tessalonikasta Konstantinopoliin tekemään sovintoa kuningasten kanssa. Agarilaiset ottivat hänet kiinni ja pitivät häntä vankinaan kokonaisen vuoden. Taistelijan tavoin hän kiersi kaupungista toiseen. Pelottomasti hän opetti Kristuksen evankeliumia. Vakiintuneita hän vahvisti lisää ja kehotti heitä pysymään uskossa, siinä järkkyneitä, jotka sen tähden esittivät erilaisia kysymyksiä, hän vahvisti Jumalassa viisaana, ja antoi hyvän hoidon sille, mitä he sanoivat. Lopuille, uskottomille ja kurjasti kristityistä eronneille ja heihin (agarilaisiin) liittyneille, jotka olivat hylänneet oppimme Herramme ja Jumalamme lihallisesta taloudenhoidosta sekä kalliin ristin ja kunniallisten ikonien kumartamisen, hän puhui usein rohkeasti. Hän puhui myös Muhammedista ja paljosta muusta, mitä he esittivät, ja toiset ihailivat häntä, toiset raivosivat häntä vastaan käsiään puiden ja olisivat surmanneet hänet marttyyrina, elleivät jumalallisen kaitselmuksen toimesta olisi toivoneet ahneuksissaan saavansa hänestä rahaa. Niin tapahtuikin Kristusta rakastavien toimesta. Suuri mies vapautettiin ja hän palasi loistokkaasti oman laumansa tykö verettömänä marttyyrina, ja kaikkien muitten suurien armolahjojen ja kykyjen lisäksi hän oli saanut kauneudekseen haavat, joita kantoi Paavalin mukaisesti itsessään. Kuvataksemme vielä hänen luonnettaan, kerromme: hän oli ylettömän sävyisä ja nöyrä, jos ei ollut kysymys Jumalasta, sillä sellaisissa haluissa hän oli

kova taistelemaan. Hän oli kaunaton ja pahuutta kestävä, hän pyrki voimiensa mukaan parantamaan luoksensa ilmestyneitä pahoja. Hän ei helposti ottanut vastaan puheita ketään vastaan. Kulloisetkin hankaluudet hän kohtasi kärsivällisensä ja avaramielisenä, hän oli kaiken hekuman ja kunnianhimon yläpuolella, hän noudatti aina halpuutta ja koreilemattomuutta kaikissa ruumiintarpeissaan, vaikka aika olikin häntä kovasti heikentänyt. Hänen kärsivällisyytensä rauhausuus ja tyyneys ja hänen jatkuva iloisuutensa olivat siinä määrin häneen iskostuneet, että ulkopuolisetkin näkijät ne huomasivat. Kaikessa hän noudatti asianmukaista keskittyneisyyttä ja tarkkaavaisuutta. Juuri koskaan ei hänen silmiään nähty kyynelettöminä, vaan kyynellähteet olivat jatkuvissa synnytystuskissa. Näin hän alusta loppuun asti taisteli himoja ja pahoja henkiä vastaan, karkotti harhaoppiset kauaksi Kristuksen kirkosta, selitti ortodoksista uskoa puhein ja kirjoituksin ja ikään kuin sinetöi niillä koko Jumalan innoittaman raamatun, niin kuin hänen elämänsä ja puheensa olisivat olleet jonkinlainen epilogi pyhien elämälle ja sanoille. Hän paimensi vielä kolmetoista vuotta laumaansa apostolisesti ja Jumalan mieleisesti, kaunista sen eettisillä sanoilla ja ohjasi sitä kohti taivaan tarhaa, ja osoittauduttuaan, sanoisinko, niin elossa olevien kuin kaikkien myöhemminkin tulevien ortodoksien yhteiseksi työntekijäksi siirtyi ylimaalliseen elämään, tuhat kolmesataa kuusikymmen kaks vuotta Kristuksen jälkeen, elettyään kaikkia kuusikymmentä kolme vuotta. Henkensä hän antoi Jumalan käsiin, mutta jätti ruumiinsa pyhitetyiksi jäännöksiksi laumalleen, ja se on jäljellä Tessalonikan metropolikirkossa, lopulta loistavan kirkastettuna, ikään kuin ylen kallis perintöosa ja aarre, sillä joka päivä se tekee uskolla lähestyville ihmeitä ja lahjoittaa pääsyn kaikista sairauksista, joista hänen historiansa kertoo monin esimerkein.

Hänen esirukouksiensa tähden, Jumala, armahda ja pelasta meidät!

PAASTON KOLMAS SUNNUNTAI RISTINKUMARTAMISEN SUNNUNTAI

Minean synaksario ja sitten tämä:

Samana päivänä, paaston kolmantena sunnuntaina, juhlimme kalliin ja eläväksi tekevän ristin kumartamista.

Säkeitä

Koko maa kumartakoon ristiä, jonka kautta on oppinut kumartamaan Sinua, Sana.

Koska mekin nelikymmenpäiväisen paasto aikana tulemme ikään kuin ristiinnaulituiksi kuoleutuen himoille, ja meillä on välinpitämättömyyden uhatessa ja langetessamme karvouden tunne, tuodaan esille kallis ja eläväksi tekevä risti virkistämään ja vahvistamaan meitä, ja muistuttamaan meille Herramme Jeesuksen Kristuksen kärsimyksistä ja lohduttamaan meitä. Jos meidän Jumalamme tuli meidän tähtemme ristiinnaulituksi, miten paljon meidän pitäisikään tehdä Hänen tähtensä? Tuomalla esille Valtiaan ahdistukset se keventää meidän tuskiamme ja muistuttaa meitä ristin kautta tarjoutuvan kunnian toivosta. Niin kuin meidän Vapahtajamme noustuaan ristille sai kunnian kunniattoman kohtelun ja karvouden kautta, samoin on meidänkin toimittava, niin että saisimme kunnian Hänen kansansa, olkoon että vähän aikaan kärsimme vaivaa. Toisinkin: niin kuin vaivalloista ja pitkää tietä vaeltavat, vaivojensa väsyttäminä, istahtavat hieman lepäämään, jos tapaavat jostakin varjoisan puun, ja sitten ikään kuin nuortuneina käyvät tiensä loppuun, samoin nytkin paaston aikana, keskelle vaivalloista tietä ja juoksua, pyhät isät istuttivat elävöittävän ristin, joka antaa meille kevennyttä ja virkistystä, niin että taas jaksamme jatkaa vaivannäköä pirteinä ja kevytjalkaisina. Tai, niin kuin tapahtuu kuninkaan tullessa, edellä kulkevat hänen lippunsa ja valtikkansa, ja sitten hän itse tulee iloiten ja riemuiten voitostaan, niin että alamainenkin iloitsee hänen kansansa. Niin Herramme Kristuskin, ollessaan ikään kuin tulossa näyttämään kuolemasta saamiaan voitonmerkkejä ja viettääkseen kunniakkaasti ylösnousemuksen päivän, lähetti edeltään valtikkansa, kuninkaallisen lippunsa, eläväksi tekevän ristin, joka valmistaa meitä ottamaan Hänet kuninkaan tavoin vastaan ja ylistämään loistavasti voittajaa. Se on pantu pyhän nelikymmenpäiväisen paaston keskimmaiselle viikolle, sillä pyhä nelikymmenpäiväinen paasto muistuttaa Maran lähdettä murtuneisuuden ja paaston meissä synnyttäneen kitkeryyden ja murheen tähden. Niin kuin jumalallinen Mooses heitti siihen puunoksan ja teki veden makeaksi, samoin Jumalakin, joka johdattaa meitä hengelliseltä punaiselta mereltä ja faraosta pois, makeuttaa kalliin ja elävöittävän ristin eläväksitekevällä puulla nelikymmenpäiväisen paaston aiheuttaman kitkeryyden ja lohduttaa meitä vaeltaessamme erämaassa, kunnes palauttaa meidät ylösnousemuksensa kautta hengelliseen Jerusalemiin. Tai, koska ristiä sanotaan elämän puuksi, jota se onkin, ja sellainen puu oli istutettu keskelle paratiisia, niin jumalalliset isät aivan oikein

istuttivat ristinpuun pyhän nelikymmenpäiväisen paaston keskelle, samalla muistuttaen Adamin lankeemuksesta, mutta myös hänen ennalleen saattamisestaan tämän puun avulla. Sillä kun risti tuli, emme enää kuole, vaan saamme elämän.

Kristus Jumala, varjele sen voimalla meidätkin pahan hyökkäyksiltä ja suo meidän kumartaa elämää kantavaa ylösnousemistasi käytyämme menestyksellä läpi nelikymmenpäiväisen kilpakentän, ja armahda meitä, Sinä ainoa hyvä ja ihmisiä rakastava.

**PAASTON NELJÄS SUNNUNTAI
PYHITTÄJÄISÄMME JOHANNEKSEN, PORTAITTEN KIRJOITTAJAN,
SUNNUNTAI**

Minean synaksario ja sitten tämä:

Samana päivänä, paaston neljäntenä sunnuntaina, muistelemme pyhittäjäisäämme Johannesta, Portaitten kirjoittajaa.

Säkeitä

Sinä, Johannes, joka lihassa eläessäsi olit kuollut, elät iankaikkisesti, vaikka näytätkin hengettömältä kuolleelta. Sinä jätit kirjan, nousun Portaat, ja se osoittaa nousun tien.

Ollessaan kuusitoistavuotias ja älykäs kaikkinaisessa viisaudessa hän kantoi itsensä pyhitetyksi uhriksi Jumalalle nousten Siinain vuorelle. Sitten, yhdeksännentoista vuoden jälkeen, hän siirtyi hiljaisuuden kilpakentälle, viiden mailin päässä pääkirkosta, asettuen kilpakentän jumalalliseen luostariin, jonka nimi on Tolas. Neljäkymmentä vuotta hän vietti tulisessa, jumalallisessa rakkaudessa. Hän söi kaikkea, mitä hänen luokassaan oleva saa nuhteetta syödä, mutta varsin vähän, ei ylettömästi, ja luullakseni hän viisaasti tällä tavalla tylsistytti ylpeyden sarven. Mutta kuka voisi kertoa hänen kyynellähteistään? Unta hän nautti sen verran, että valvominen ei turmellut järkeä. Hänen tiensä tie oli jatkuvaa rukousta ja verratonta rakkautta Jumalaa kohtaan. Elettyään näin kaikin tavoin saavutuksillaan Jumalaa miellyttäen, kirjoitettuaan Portaat, esitettyään opetuspuheita ja täynnä hyvyyttä hän pääsi ansionsa mukaisesti lepoon Herrassa vuonna kuusisataa kolme, kahdeksankymmentävuotiaana. Hän jätti jälkeensä myös monia muita kirjoituksia.

Hänen muistoansa vietetään maaliskuun kolmantenäkymmenentenä, mutta sitä juhlietaan tänäänkin, ehkä sen tähden, että pyhän

nelikymmenpäiväisen paaston alussa on tapana ruveta lukemaan pyhitetyissä luostareissa hänen puheittensa Portaita.

Hänen esirukoustensa tähden, Jumala, armahda ja pelasta meidät. Amen.

VIIDENNEN VIIKON TORSTAI

Minean synaksario, ja sitten tämä:

Samana päivänä, paaston viidennen viikon torstaina, veisaamme vanhan perinteen mukaisesti Suuren katumuskanonin.

Säkeitä

Jeesus, anna nyt katumustapoja meille, jotka veisaamme Sinulle Suurta kanonia.

Tämän kaikista kanoneista todella suurimman sävelsi (ήρμόσατο) ja kirjoitti erinomaisesti ja taidokkaasti pyhien joukkoon luettu isämme Andreas, Kreetan arkkipiispa, jota kutsutaan myös Jerusalemilaiseksi. Hän oli kotoisin Damaskoksesta. Neljätoistavuotiaana hänet pantiin kielioppikouluun, hän harjoitti monipuolista koulutusta ja tultuaan Jerusalemiin ryhtyi luostarielämään. Hän eli pyhittäen ja Jumalan mieleisesti, hiljaista ja häiriötöntä elämää ja jätti myös muita elämälle hyödyllisiä kirjoituksia Jumalan kirkolle, puheita ja kanoneita, osoittautuen erityisen taitavaksi juhlien yhteydessä. Paljon muun ohessa hän laati myös tämän Suuren kanonin, joka sisältää ääretöntä hartautta. Hän kokosi yhteen koko vanhan ja uuden testamentin historian ja sävelsi tämän sävelmän (τὸ παρὸν ήρμόσατο μέλος), nimittäin Adamista Kristuksen taivaaseen nousemiseen ja apostolien julistukseen asti. Tämän avulla hän yllyttää jokaista sielua jäljittelemään ja voimien mukaan seuraamaan sitä, mikä historiassa on hyvää, ja karttamaan sitä, mikä on pahaa, aina rientämään kohti Jumalaa katumuksen, kyynelten ja synnintunnustuksen ja muun otollisen kautta. Sitä paitsi se on niin laaja ja sävelikäs (ἐμμελής), että pystyy pehmentämään kovimmankin sielun ja innostamaan hyvän omaksumiseen, kunhan se vain lauletaan (ψάλλοιτο) murtunein sydämin ja asianmukaisella tarkkaavaisuudella. Hän teki tämän samaan aikaan, kuin Jerusalemin patriarkka, suuri Sofronios, kirjoitti egyptiläisen Marian elämäkerran. Sekin elämäkerta levittää ääretöntä hartautta ja tarjoaa suuren lohdun rikkoneille ja syntisille, jos he vain haluavat luopua pahuudestaan.

Se on määrätty laulettavaksi (ψάλλεσθαι) ja luettavaksi tänä päivänä seuraavasta syystä: Koska pyhä nelikymmenpäiväinen paasto lähestyy loppua,

etteivät ihmiset tulisi kevytmielisiksi ja välinpitämättömiksi hengellisissä taistoissa ja luopuisi jopa siveydestä, suuri Andreas, valmentajan tavoin, Suuren kanonin historioitten kautta, kertoen suurten miesten hyveestä ja pahojen lankeemuksesta, niin sanoakseni tekee vaivaa näkevät urheammiksi ja saa heidät miehuullisesti pyrkimään eteenpäin. Pyhitetty Sofronios puolestaan saa loistavan puheensa kautta palaamaan siveyteen, yllyttää kohti Jumalaa eikä painumaan alas tai menettämään toivoaan, vaikka joku olisikin langennut johonkin rikkomukseen. Kertomus egyptiläisestähän osoittaa, kuinka suuri on Jumalan ihmisrakkaus ja sääli niitä kohtaan, jotka koko sydämestään pyrkivät kääntymään entisistä rikkomuksistaan. Kanonia sanotaan Suureksi ehkä siksi, että se sisältää suuria ajatuksia ja mielikuvia. Onhan sen tekijä hedelmällinen ja koonnut kaiken erinomaisesti yhteen. Ja kun toiset kanonit sisältävät kolmekymmentä ja ehkä vähän useampia tropareita, tässä on kaksisataa viisikymmentä, joista jokaisesta kumpuaa nautintoa. Onkin siis asianmukaista ja oikein, että tämä Suuri kanonia, joka sisältää suurta hartautta, on sijoitettu juuri suuren nelikymmenpäiväisen paaston ajalle. Tämän erinomaisen ja suuren kanonin sekä puheen pyhittäjä Mariasta isämme Andreas ensimmäisenä toi Konstantinopoliin, kun Jerusalemin patriarkka Teodoros oli lähettänyt hänet auttamaan kuudennessa synodissa. Silloinhan hän taisteli erinomaisesti monotelettejä vastaan, ja kun hän oli vielä munkki, hänet luettiin Konstantinopolin kirkon papistoon. Sitten hänet pantiin diakoniksi ja orpojen kasvattajaksi siellä, ja vähän myöhemmin hänestä tuli Kreetan arkkipiispa. Kun hän vähän myöhemmin tuli Jerisokseen Mityleneen, hän lähti Herran tykö hoidettuaan hyvin omaa istuintaan.

Pyhän Andreaan esirukouksien tähden, Jumala, armahda ja pelasta meidät.

VIIDENNEN VIIKON LAUANTAI AKATISTOHYMNI KAIKKEINPYHIMMÄLLE JUMALANSYNNYTTÄJÄLLE

Minean synaksario ja sitten tämä:

Samana päivänä, paaston viidennen viikon lauantaina, veisaamme ylen pyhän valtiattaremme Jumalansynnyttäjän, ainaisen Neitseen Marian Akatiston.

Säkeitä

Unettomin veisuin Kaupunki ylistää kiitollisena taisteluissa valpasta Suojelijaa.

Kun Herakleioksella oli roomalaisten keisarivalta, persialaisten kuningas Kosroes, nähdessään kuningas Fokaksen, hirmuvaltiaan, aiheuttamana roomalaisten kurjan tilan lähetti yhden satraapeistaan, nimeltään Sarbaros, useitten tuhansien kanssa alistamaan valtaansa koko idän. Olihan Kosroes ehittänyt jo aikaisemmin tuhoamaan noin satatuhatta kristittyä, kun heprealaiset olivat kavaltaneet ja tuhonneet heidät. Niin arkkisatraappi Sarbaros tuhosi koko idän ja saapui aina Krysolikseen asti, jota nyt kutsutaan Skutarioniksi. Koska kuningas Herakleionilla ei ollut julkisia varoja, hän teetti kirkkojen pyhitetyistä esineistä rahoja. Niin hän saattoi paremmin varustautuneena ylittää laivoilla Eukseinoksen, hyökätä persialaisten alueelle ja hävittää sen. Silloin Kosroes joutui täysin tappiolle sotajoukkoineen. Vähän myöhemmin Seiroes, Kosroeksen poika, luopui isästään, otti vallan, surmasi isänsä Kosroeksen ja teki liiton kuningas Herakleoksen kanssa. Niin Kaganos, mysien ja skyyttien ruhtinas, saatuaan tietää kuninkaan menen meren yli persialaisten tykö, rikkoi liittonsa roomalaisten kanssa, kokosi kymmentuhantisia joukkoja ja hyökkäsi lännestä päin Konstantinopolin kimppuun lausuen Jumalaa pilkkaavia sanoja. Yhtäkkiä meri oli täynnä laivoja ja maa lukemattomia jalka- ja ratsumiehiä. Patriarkka Sergios kehotti kovasti Konstantinopolin kansaa olemaan masentumatta, vaan panemaan koko sielustaan kaiken toivonsa Jumalaan ja Hänen Äitiinsä, puhtaaseen Jumalansynnyttäjään. Niin patriisi Bonos, joka oli kaupungin johdossa, suoritti sotaan välttämättömät valmistelut, sillä tuleehan meidän korkeuden avun lisäksi tehdä voitavamme. Patriarkka otti Jumalanäidin jumalalliset ikonit koko kansan kanssa ja kiersi muurien päällä siten varmistaen ne. Kun Sarbaros idästä ja Kaganos lännestä alkoi polttaa kaupungin ympäristöä, patriarkka kiersi muureja kantaen Kristuksen käsintekemätöntä ikonia, kalliita ja eläväksi tekeviä puita ja vielä Jumalanäidin kallista viittaa. Skyytti Kaganos hyökkäsi maan puolelta Konstantinopolin muureja vastaan, lukemattomien, äärimmilleen aseistettujen joukkojen kanssa. Heitä oli niin paljon, että selvästikin yksi roomalainen joutui taistelemaan kymmentä skyyttiä vastaan. Mutta kukistamaton Puolustaja tuhosi heistä monia Lähteen kirkossaan siellä olleitten vähäisten sotilaitten kautta. Siitä roomalaiset rohkaistuivat ja riemastuivat, ja voittamattoman sodanjohtajan, Jumalanäidin avulla saivat heistä täydellisen voiton. Mutta kun kaupungin asukkaat valmistautuivat juhlimaan, heidät tyrmättiin, sillä Kaganos sanoi: Älkää antako sen Jumalan pettää teitä, johon uskotte, sillä huomenna valtaan kaupunkinne. Sen kuultuaan kaupungin asukkaat ojensivat kätensä Jumalan puoleen. Niin Kaganos ja Sarbaros sopivat

keskenään ja hyökkäsivät niin maalta kuin mereltäkin aikoen juonillaan tuhota kaupungin. Mutta roomalaiset saivat heistä sellaisen voiton, että eloonjääneet eivät pystyneet polttamaan kuolleita. Veneet, jotka olivat täynnä asemiehiä ja kävivät Sarven lahden kautta Blakernaissa olevaa Jumalanäidin kirkkoa kohti, tuhoutuivat kaikkien vihollislaivojen kanssa, kun äkkiä merellä nousi ankara myrsky ja jakoi sen osiin. Silloin voitiin nähdä puhtaan Jumalanäidin ihmeellinen saavutus, sillä meri kuohui kaikkein eniten Blakernain kohdalla. Ihmiset avasivat mahdollisimman nopeasti portit ja surmasivat kaikki. Myös lapset ja naiset kävivät miehuullisesti heidän kimppuunsa. Heidän johtajansa kääntyivät pakoon itkien ja valittaen. Ja Konstantinopolin Jumalan rakastama lauloivat (ἐμελωδῆσαν) kiitollisina jumalanäidille hänelle koko yön seisoen (Ἀκάθιστον) hymnin, koska hän oli valvonut ja yliluonnollisella voimalla toimittanut voiton vihollisista.

Siitä lähtien, tämän suuren ja yliluonnollisen ihmeen muistoksi, kirkko on omaksunut tämän juhlan ja omistanut sen Jumalan Äidille tähän aikaan, jolloin Jumalanäiti sai voitonkin. Sitä kutsutaan Akatistokseksi, koska silloin kaupungin papisto ja koko kansa oli istumatta.

Kun oli kulunut kolmekymmentä kuusi vuotta, Konstantinos Pogonatoksen ollessa kuninkaana, agarilaiset kokosivat sotavoiman ja hyökkäsivät taas Konstantinopolia vastaan. Seitsemän vuotta he piirittivät kaupunkia, ja talvehtiessään Kyzikonin seudulla tuhosivat monia omistaan. Sitten he luopuivat ja palasivat laivastoineen, ja kun he olivat tulleet Sylaiokseen, kaikki hukkuivat mereen, puhtaan Jumalanäidin suojeluksen takia. Kolmannenkin kerran, Leo Isaurilaisen aikana, monta kymmentä tuhatta Hagarin jälkeistä hävitti ensin persialaisten valtakunnan, sitten Egyptin ja Libyan, ja hyökkäsivät intialaisten, etiopialaisten ja espanjalaisten kimppuun. Sitten he lähtivät sotaan itseään kaupunkien kuningatarta vastaan mukanaan tuhat kahdeksansataa laivaa. He piirittivät kaupungin ja yrittivät kaapata sen itselleen. Kaupungin pyhitetty kansa kantoi kalliin ja eläväksitekevän ristin kunnianarvoista puuta ja Jumalanäidin kunnianarvoisaa Tiennäyttäjää-(Ὁδηγητήρα) ikonia rukoillen Jumalaa armolliseksi. Niin agarilaiset saivat päähänsä jakaantua kahtia. Toiset lähtivät sotaan bulgaareita vastaan ja siellä kaatui yli kaksikymmentä tuhatta. Toiset jäivät valloittamaan kaupunkia. Mutta heitä esti ketju, joka ulottui Galataksesta kaupungin muureihin. Kun he olivat päässeet suunnilleen niin sanottuun Sostenioniin asti, nousi pohjoistuuli ja monet heidän laivoistaan hajosivat ja tuhoutuivat. Jäljelle jääneitä kohtasi kova

nälänhätä, niin että he söivät ihmislihaakin ja ulosteiden likaamaa. Kun he sitten lähtivät ja tulivat Aigaioksen merelle, kaikki heidän laivansa ja he itse upposivat meren syvyyteen, sillä taivaalta tuli ankara raemyrsky, joka sai meren kiehumaan, irrotti laivojen pien ja niin tuo lukemattoman suuri laivasto tuhoutui. Vain kolme jäi tuomaan tietoa tapahtumasta.

Kaikkien näiden puhaan Jumalanäidin yliluonnollisten ihmeitten johdosta me siis vietämme tätä juhlaa. Sitä kututaan Akatistokseksi, koska silloin koko kansa pysyi jaloillaan koko sen yön ja veisasi (ἔμελψαν) hymnia Sanan Äidille, ja vaikka meillä onkin tapana istua kaikkien muitten iikossien aikana, niin näitä Jumalanäidin iikosseja me kaikki kuuntelemme seisoen.

Puolestamme taistelevan ja voittamattoman Äitisi esirukousten tähden, ainoa ihmisiä rakastava Kristus Jumala, päästä meidät meitä ympäröivistä onnettomuuksista ja armahda meitä.

PAASTON VIIDES SUNNUNTAI PYHITTÄJÄ-ÄITIMME MARIA EGYPTILÄISEN SUNNUNTAI

Minean synaksario ja tämä:

Huomattakoon, että jos tämä sunnuntai osuu huhtikuun 1:seksi, jolloin vietetään pyhittäjä Marian muistoa, seuraava synaksario jätetään ja luetaan vain hänen Minaionissa oleva synaksarionsa.

Samana päivänä, paaston viidentenä sunnuntaina, on määrätty muisteltavaksi pyhittäjä-äitimme Maria Egyptiläinen.

Säkeitä

Henki lähti, liha hajosi kerran. Maa, kätke Marian luinen ruumis.

Kaksitoistavuotiaana hän salaa vanhemmiltaan meni Aleksandriaan ja eli riettaasti 17 vuotta. Sitten, uteliaisuuden ajamana, hän lähti monien pyhiinvaeltajien kanssa Jerusalemiin ollakseen läsnä kalliin ristin ylentämisessä. Siellä hän antautui kaikenlaiseen riettauteen ja sopimattomuuksiin ja veti monia kadotuksen syvyyteen. Kun hän halusi mennä kirkkoon, sinä päivänä jona risti ylennettiin, hän tunsu kolmesti ja neljästi näkymättömän voiman, joka esti häntä menemästä sisälle, vaikka hänen mukanaan olevat ihmiset menivät esteettä. Sen tähden sydän haavoittuneena hän päätti muuttaa elämänsä ja tehdä Jumalan armolliseksi katumuksen kautta. Kun hän sitten taas palasi kirkkoon, hän pääsi helposti sisälle. Kumarrettuaan kallista puuta hän lähti samana päivänä Jerusalemistä, meni Jordanin toiselle puolelle, jatkoi pitemmälle erämaahan ja eli

siellä 47 vuotta erittäin ankaraa ja yli-inhimillistä elämää, rukoillen yksinään yksin Jumalaa. Elämänsä loppupuolella hän tapasi erään erakon, jonka nimi oli Zosimas. Kerrottuaan koko elämänsä tarinan hän pyysi, että Zosimas toisi hänelle puhtaat salaisuudet osallistumista varten. Zosimas tekikin niin seuraavana vuonna, Suurena Torstaina. Kun Zosimas palasi taas seuraavana vuonna, hän löysi Marian kuolleena, maasta makaamasta, ja hänen lähellään kirjoitusta, joka sanoi: “Abba Zosimas, hautaa tähän kurjan Marian ruumis. Kuolin samana päivänä, kuin osallistuin puhtaista salaisuuksista. Rukoile puolestani”. Hänen kuolemansa ajoitetaan vuoteen 378.

Tämän pyhittäjän muistoa vietetään huhtikuun ensimmäisenä, mutta se on sijoitettu myös tähän päivään, kun pyhä nelikymmenpäiväinen paasto jo lähentelee loppuaan, välinpitämättömille innostukseksi ja syntisille katumukseksi, kun saavat esimerkiksi muistellun pyhän.

Hänen esirukouksiensa tähden, Jumala, armahda ja pelasta meidät. Amen.

KUUDENNEN VIIKON LAUANTAI LASARUKSEN LAUANTAI

Minean synaksario, sitten tämä:

Samana päivänä, palmusunnuntain lauantaina, vietämme neljäntenä päivänä haudasta nousseen pyhän ja vanhurskaan, Kristuksen ystävän Lasarusen juhlaa.

Säkeitä

Jeesus, Sinä valitat; se kuuluu ihmisolemukseen. Sinä teet ystäväsi eläväksi; se kuuluu jumalalliselle voimalle.

Lasarus oli syntyjään heprealainen, kuului fariseuksiin ja oli, niin kuin on sanottu, fariseus Simon poika, kotoisin Betanian kylästä. Kun Herramme Jeesus Kristus vaelsi maan päällä sukukuntamme pelastukseksi, ystävyiden siteen liittivät heidät toisiinsa. Sillä kun Kristus jatkuvasti keskusteli Simonin kanssa, joka myöskin uskoi kuolleitten ylösnousemukseen, ja kävi hänen kotonaan, sai Lasaruskin usein tilaisuuden aitoon rakkauteen. Eikä vain hän yksin, vaan hänen kaksi sisartaankin, nimittäin Martta ja Maria. Kun pelastavainen kärsimys oli jo lähellä ja koska piti antaa entistä tarkempi todistus ylösnousemuksen salaisuudesta, Jeesus oleskeli Jordanin toisella puolella. Aikaisemmin Hän oli jo herättänyt Jairuksen ja lesken lapset kuolleista. Silloin Hänen ystävänsä Lasarus kuoli vaikean sairauden vallassa. Poissa ollessaankin Jeesus sanoi opetuslapsille:

Lasarus nukkuu. Ja vähän myöhemmin: Lasarus on kuollut. Niin Hän meni Betaniaan jätettyään Jordanin, Lasaruksen sisarten kutsumana. Betania on Jerusalemissa noin viidentoista stadionin päässä. Ja Lasaruksen sisaret tulivat Häntä vastaan ja sanoivat: Herra, jos olisit ollut täällä, veljeni ei olisi kuollut, mutta nytkin, jos haluat, voit nostaa hänet ylös, sillä Sinä kykenet siihen. Jeesus kysyi ihmisiltä: Missä hänen hautansa on? Ja heti kaikki menivät haudalle. Kun kivi otettiin pois, Martta sanoi: Herra, hän haisee jo. Hän on siellä nyt neljättä päivää. Sitten Jeesus rukoili, vuodatti kyyneleitä makaavan tähden ja huusi kovalla äänellä: Lasarus, tule ulos! Silloin kuollut tuli haudasta, ja kun hänet oli päästetty siteistä, meni kotiinsa. Tätä outo ihme herätti kateuteen heprealaisten kansan, joka raivosi Kristusta vastaan. Jeesus lähti taas pakoon. Ylipapit ajattelivat surmata Lasaruksenkin, sillä monet, jotka olivat nähneet hänet, liittyivät Kristukseen. Mutta saatuaan tiedon aikeista, Lasarus pakeni Kyproksen saarelle, johon asettui asumaan, ja myöhemmin apostolit asettivat hänet Kytionin kaupungin piispaksi. Vaelletuaan hyvin ja Jumalan mieleisesti kolmekymmentä vuotta henkiin heräämisensä jälkeen, hän kuoli taas. Hänet haudattiin sinne ja hän tekee monia ihmeitä.

Sanotaan, että henkiin herättyään hän ei syönyt mitään ilman jotakin makeuttavaa ja että puhdas jumalan Äiti valmisti omin käsin omoforin, jonka lahjoitti hänelle. Hänen kalliit ja pyhät jäännöksensä viisas kuningas Leo, jumalallisen näyn perusteella, siirsi sieltä kirkkoon, jonka oli rakentanut Konstantinopoliin Lasaruksen nimelle. Kunniallisesti ja loistokkaasti jäännökset sijoitettiin kirkon oikealle puolelle, pyhitetyn alttarin etuseinälle. Vieläkin ovat hänen kalliit jäännöksensä tallella levittäen sanomatonta hyvää tuoksua. Lasaruksen ylösnousemus on pantu tänä päivänä juhlittavaksi, sillä kun Herramme Jeesus Kristus valmistautui pyhiin kärsimyksiin, tämä ihme tuli juutalaisten Kristukseen kohdistuvan raivon aluksi ja varsinaiseksi syyksi, pyhät jumalankantajaisämme, oikeastaan pyhät apostolit, sijoittivat tähän, nelikymmenpäiväisen paaston puhdistuksen jälkeen, tämän yliluonnollisen ihmeen. Tästä kertoo yksin evankelista Johannes toisten evankelistojen sivuuttaessa sen, ehkä siksi, että Lasarus eli ja oli nähtävissä. Sanotaan myös, että koko evankeliumi kirjoitettiin tästä syystä, ja että toiset eivät myöskään sanoneet mitään Kristuksen aluttomasta syntymästä, sillä edellytettiin hänen uskottavaksi juuri se, että Kristus oli Jumalan Poika ja Jumala, ja että Hän nousi ylös ja että tapahtuu kuolleitten ylösnouseminen, josta Lasarus on todisteena. Lasarus ei kertonut mitään tuonelasta joko siksi, ettei hänen sallittu kunnolla nähdä, mitä

siellä oli, tai siksi, että hänen käskettiin vaieta. Siitä lähtien vastakuollutta ihmistä sanotaan Lasarukseksi ja hautavaatetta kutsutaan lasaromaksi (Λαζάρωμα), joka viittaa ensimmäisen Lasaruksen muistoon. Kun hänkin nousi ylös Kristuksen sanalla ja heräsi henkiin, niin tämä uusikin, vaikka onkin kuollut, ja noustuaan ylös viimeisen pasuunan kaikuessa saa elää iankaikkisesti.

Ystäväsi Lasaruksen esirukousten tähden Kristus Jumala, armahda meitä.
Amen.

PALMUSUNNUNTAI KRISTUKSEN RATSASTAMINEN JERUSALEMIIN

Minean synaksario, sitten tämä:

Samana päivänä, palmusunnuntaina, vietämme Herramme Jeesuksen Kristuksen Jerusalemiin tulemisen loistavaa ja kunniakasta juhlaa.

Säkeitä

Istuttuaan varsalle Hän, joka sanallansa levitti taivaan, haluaa päästää ihmiset sanattomuudesta.

Lasaruksen noustua kuolleista, monet, jotka olivat nähneet tapahtuman, uskoivat Kristukseen. Ja niin tehtiin juutalaisten synagogassa päätös, että Kristus ja itse Lasaruskin surmattaisiin. Niin Jeesus meni pois jättäen maan pahuuteensa, ja juutalaiset päättivät surmata Hänet pääsiäisjuhlan aikoihin. Ja kun pakoa oli jatkunut jonkin aikaa, niin sanotaan, että kuusi päivää ennen pääsiäistä Jeesus tuli Betaniaan, jossa Lasarus oli kuollut. Kun siellä tarjottiin ateria, Lasaruskin söi Hänen kanssansa ja hänen sisarensa Maria vuodatti mirhaa Kristuksen jalkoihin. Seuraavana päivänä Kristus lähetti opetuslapsensa hakemaan aasintammaa ja varsaa. Niin Hän, jonka valtaistuimena on taivas, tuli Jerusalemiin aasin varsalla ratsastaen. Heprealaisten lapset ja heprealaiset itsekin levittivät hänen alleen vaatteensa ja katkomiaan palmunlehviä, joista toisia kantoivat käsissään ja huusivat Häntä saattaen: Hoosianna, Daavidin poika! Siunattu olkoon Hän, joka tulee Herran nimessä, Israelin kuningas! Tämä tapahtui, kun Pyhä Henki liikutti heidän kielensä ylistämään ja kiittämään (αἶνον καὶ εὐφημίαν) Kristusta. Baiokset eli oksat (heprealaiset kutsuvat tuoreita oksia baiokseksi) ilmaisivat edeltä Kristuksen voittoa kuolemasta. Olihan tapana kunnioittaa ja saattaa kilpailuitten tai joidenkin sotien voittajia ikivihreitten puitten oksilla, kun he kulkivat voittosaatossa. Aasin varsa kuvasi meitä, pakanoitten kansaa, jolle Kristus on istahtanut lepäämään voittopalkinnon kantajana ja voittajana ja

kaiken maan Kuninkaaksi julistettuna. Tästä juhlasta profeetta Sakarjakin sanoi: "Iloitse suuresti, tytär Siion! Katso, kuninkaasi tulee! Hän tulee luoksesi lempeänä, ratsastaen aasilla, työjuhdan varsalla²⁹" Ja Daavid puolestaan lapsista: "Lasten ja imeväisten suusta sinä olet hankkinut kiitoksesi³⁰". On sanottu, että kun Kristus tuli, koko Jerusalemin järkkäsi, ja sen johdosta ylipappien kiihottamat ihmiset halusivat surmata Hänet. Mutta Jeesus meni piiloon, ja ollessaan esillä puhui heille vertauksin.

Kristus meidän Jumalamme, tee meidät sanomattomassa laupeudessa järjettömien himojen voittajiksi, suo meidän nähdä selvä voittonsi kuolemasta sekä kirkas ja elävöittävä ylösnousemuksesi, ja armahda meitä.

PYHÄ JA SUURI MAANANTAI

Minean synaksarion jälkeen tämä triodionin huomautus:

Pyhänä ja suurena maanantaina muistelemme ylen ihanaa, autuasta Joosefia ja Herran kiroamaa ja kuivettamaa viikunapuuta.

Ylen ihanan Joosefin säkeet:

Siveä Joosef osoittautui oikeamieliseksi vallanpitäjäksi ja ravinnon antajaksi; oi hyvyiden satoa!

Kuivettuneen viikunapuun:

Koska se oli vailla hengellistä hedelmää, Kristus vertasi hebrealaisten synagoogaa viikunapuuhun, jonka kuivetti kirouksellaan; varokaamme, ettei meille niin kävisi!

Tästä päivästä alkavat Herramme Jeesuksen Kristuksen pyhät kärsimykset, ja aivan ensiksi otetaan Hänen kuvauksekseen ylen ihana Joosef. Tämä oli patriarkka Jaakobin nuorimpia poikia, Raakelistä syntynyt. Joidenkin unien tähden hän tuli omien veljiensä kadehtimaksi. Ensiksi hänet piilotettiin kaivoon, ja vereen kastetun puvun avulla saatiin hänen isänsä uskomaan, että peto oli hänet syönyt. Sitten hänet myytiin kolmellakymmenellä hopearahalla ismaelilaisille, jotka puolestaan myivät hänet Potifarille, egyptiläisten kuninkaan faraon ylihoviherille. Kun hänen emäntänsä hulluuntui nuorukaisen siveyteen, tämä ei halunnut tehdä rikosta, vaan jättäen pukunsa pakeni. Vaimo parjasi

²⁹ Matt. 21:5. Vrt. Sak. 9:9: "Iloitse, tytär Siion! Riemuitse, tytär Jerusalemi! Katso, kuninkaasi tulee. Vanhurskas ja voittoisa hän on, hän on nöyrä, hän ratsastaa aasilla, aasi on hänen kuninkaallinen ratsunsa".

³⁰ Matt. 21:16. Vrt. Ps. 8:3: "Lasten ja imeväisten huudot todistavat sinun voimastasi".

Joosefia isännälle ja Joosef joutui siteisiin ja katkeraan vankeuteen. Sitten, kun hän selitti unia, hänet tuotiin pois, vietiin kuninkaan eteen ja hänestä tuli koko Egyptin herra. Vehnää jakaessaan hän ilmaisi itsensä veljilleen. Vietettyään koko elämänsä erinomaisesti hän kuoli Egyptissä, tunnettu siveydestään kaiken muun hyvyyden lisäksi. Hän on Kristuksen ikoni, sillä Kristustakin hänen kansaansa ovat juutalaiset kadehtivat, opetuslapsi myi Hänet kolmellakymmenellä hopearahalla ja Hänet suljettiin synkeään ja pimeään kuoppaan, hautaan. Omalla vallallaan siellä lähdettyään Hän nyt hallitsee Egyptiä, eli kaikkea syntiä, ja saa siitä perusteellisen voiton. Hän hallitsee koko maailmaa ja ihmisiä rakastavana hyödyttää meitä salaisella vehnän jakamisella antaen itsensä meidän edestämme. Hän ravitsee meitä taivaallisella leivällä, omalla elävöittäväällä lihallaan. Tästä syystä siis nyt puhutaan ylen ihanasta Joosefista.

Tänään muistelemme myös kuivettunutta viikunapuuta. Sillä jumalalliset evankelistat, nimittäin Matteus ja Markus, kertovat siitä palmusunnuntaikertomuksen jälkeen. Markus sanoo: "Kun he seuraavana päivänä lähtivät Betaniasta, Jeesuksen tuli nälkä. Hän näki jonkin matkan päässä viikunapuun, joka oli lehdessä, ja meni katsomaan, löytyisikö siitä jotakin. Puun luo tultuaan Hän ei kuitenkaan löytänyt muuta kuin lehtiä, sillä vielä ei ollut viikunoiden aika. Silloin Jeesus sanoi puulle: Älköön kukaan enää ikinä syökö sinun hedelmäsi!³¹". Matteus puolestaan: "Kun Jeesus varhain aamulla oli palaamassa kaupunkiin, Hänen tuli nälkä. Hän näki tien vierellä viikunapuun ja meni tutkimaan sitä, mutta ei löytänyt siitä muuta kuin lehtiä. Silloin Hän sanoi puulle: Ikinä et enää tee hedelmää. Siinä samassa viikunapuu kuivettui³²". Viikunapuu on juutalaisten synagoga, josta Vapahtaja ei löytänyt sille kuuluvaa hedelmää, pelkän lain varjon, ja senkin Hän otti pois tehden synagogan tarpeettomaksi. Jos joku kysyy, miksi eloton puu kuivettui kirottuna, vaikka ei ollut tehnyt paha, saakoon tietää, että kun juutalaiset näkivät Kristuksen tekevän aina kaikille hyvää eikä kenellekään mitään murhetta tuottavaa, he luulivat, että Kristuksella oli vain voima tehdä hyvää, mutta ei paha. Ihmisiä rakastavana Herra ei halunnut näyttää tätä voimaansa ihmisen kohdalla. Siis vakuuttaakseen kiittämättömälle kansalle, että Hänellä on voima myös rangaista, niin hyvänä Hän kohdisti rangaistuksen elottomaan ja tunteettomaan luontoon. On myös sanomaton syy, josta olemme kuulleet viisaitten vanhusten välityksellä.

³¹ Mark. 11:12-14.

³² Matt. 21:18-19.

Niin kuin pelusionilainen Isidoros sanoo: tämä oli rikkomuksen puu, jonka lehtiä rikkoneet käyttivät peitteensäkin. Sen tähden Kristus ihmisrakkaudessaan kirosi sen, sillä silloin sitä ei ollut kirottu olemaan kantamatta synnin aiheuttanutta hedelmää. Se, että syntiä verrataan viikunaan, on selvää. Onhan sillä hekuman makeus ja synnin tahmeus, joka jäljestä päin kovenee ja kalvaa omaatuntoa. Isät esittävät tässä kertomuksen viikunapuusta hartauden herättämiseksi, niin kuin Joosefin tarinan Kristuksen kuvauksena. Viikunapuu on jokainen sielu, jolla ei ole hengellistä hedelmää. Kun Herra ei aamulla, siis tässä elämässä, löydä siitä virkistystä, Hän kuivettaa sen kirouksella ja toimittaa iankaikkiseen tuleen, ja siitä tulee kuivettunut patsas, joka kertoo niistä, jotka eivät kannan asianmukaista hyveen hedelmää.

Ylen ihanan Joosefin esirukousten tähden Kristus Jumala, armahda meitä!
Amen.

PYHÄ JA SUURI TIISTAI

Sitten minean ja tämä Triodionin synaksario:

Pyhänä ja suurena Tiistaina muistelemme pyhän evankeliumin vertausta kymmenestä neitseestä.

Säkeitä:

Tiistaista suurin tuo esille kymmenen neitsyttä, ja lahjomattoman Tuomarin antaman voiton.

Kun Herramme Jeesus Kristus meni ylös Jerusalemiin kärsimykseen, Hän lausui tällaisia vertauksia omille opetuslapsilleen. Toisia Hän osoitti myös juutalaisille. Vertauksen kymmenestä neitseestä Hän lausui innostaakseen armeliaisuuteen ja opettaen samalle kaikkia olemaan valmiina ennen loppua. Koska Hän oli puhunut heille paljon neitseydestä ja eunukeista, ja neitseydellä on suuri kunnia (onhan se totisesti suurta), evankeliumi esittää tämän vertauksen, ettei se, joka onnistuu tässä asiassa, jättäisi muuta, varsinkaan armeliaisuutta, joka kirkastaa neitseyden lampun. Viittä Hän kutsuu viisaiksi, koska heillä oli neitseyden lisäksi myös runsaasti armeliaisuuden öljyä. Toisia viittä taas tyhmiksi, sillä vaikka heilläkin oli neitseys, heillä ei ollut vastaavaa armeliaisuutta. Olivathan he tyhmiä, kun olivat saavuttaneet suuremman, mutta laiminlyöneet pienemmän, eivätkä siksi eronneet mitenkään haureuden harjoittajista, jotka ovat kukistuneet ruumiinsa edessä, mutta nämä kukistuivat rahoihin. Kun tämän elämän yö kului, kaikki neitset nukahtivat, se on kuolivat,

sillä sanotaanhan kuolemaa uneksi. Kun he nukkuivat, kuului keskiyöllä huuto, ja ne, joilla oli paljon öljyä, menivät sisälle Yljän kanssa, kun ovet aukaistiin. Mutta tyhmät, joilla ei ollut öljyä tarpeeksi, pyysivät sitä herättyään toisilta. Vaan viisaat, jotka olisivat kyllä halunneet antaa, mutta eivät voineen, vastasivat ennen sisälle menemistään sanoen: Emme me voi, ei se riitä meille kaikille. Menkää ostamaan kauppiailta, eli köyhiltä. Mutta ei se ollut helppoa, kuoleman jälkeenhän se ei ole mahdollistakaan. Senhän osoittaa Abrahamkin rikkaan miehen ja Lasaruksen kohdalla. Kun tyhmät tulivat valottomina, he huusivat ovia kolkuttaen näin: Herra, Herra, avaa meille! Mutta Herra lausui pelottavan päätöksen ja sanoi: Menkää pois, minä en tunne teitä. Jos tunsitte Yljän, niin miksi teillä ei ole myötäjäisinä tätä armeliaisuutta? Tästä syystä siis jumalankantajaisät ovat sijoittaneet tähän vertauksen kymmenestä neitseestä. Se opettaa meitä olemaan aina valppaina ja valmiina kohtamaan totinen Ylkä hyvien tekojen ja varsinkin armeliaisuuden kautta, sillä lopun päivää ja hetkeä ei tiedetä. Joosefin kauttahan opetettiin siveyttä ja viikunapuun kautta kantamaan hengellistä hedelmää. Sillä vaikka olisikin tehty yksi oikein suurikin teko, mutta muu on laiminlyöty, varsinkin armeliaisuus, ei voi päästä Kristuksen kanssa iankaikkiseen lepoon, vaan joutuu kääntymään häpeissään pois. Eihän ole mitään inhottavampaan ja häpeällisempää, kuin neitseys, jonka raha voittaa.

Mutta oi Kristus Ylkä, lue meidätkin yhteen ymmärtäväisten neitseitten kanssa, ota meidät valittuun laumaasi ja armahda meitä. Amen.

PYHÄ JA SUURI KESKIVIIKKO

Minean synaksario ja sitten tämä:

Pyhänä ja suurena Keskiviikkona jumalalliset isät ovat säätäneet muisteltavaksemme syntisen naisen, joka voiteli mirhalla Herran, sillä se tapahtui vähän ennen pelastavaa kärsimistä.

Säkeitä:

Kristuksen ruumiin mirhalla voidellut nainen ehätti Nikodeemuksen hajuvoiteitten edelle.

Kun Herra meni ylös Jerusalemiin ja tuli spitaalia sairastaneen Simonin kotiin, syntinen nainen tuli Hänen tykönsä ja vuodatti Hänen päänsä päälle sen kallisarvoisen mirhan (tuoksuöljyn). Se on sijoitettu tähän siksi, että - Vapahtajan sanojen mukaisesti - aina ja kaikkialla kerrottaisiin naisen hartaasta teosta. Mikä sai naisen liikkeelle? Se että hän oli nähnyt Kristuksen sääliväisyyden ja että Hän

oli yhteydessä kaikkiin, ja varsinkin se, että nainen näki Hänen menevän spitaalisen kotiin, spitaalisen jota lain määräyksen mukaisesti pidettiin saastaisena ja jonka kanssa ei saanut olla yhteydessä. Nain ajatteli, että niin kuin Kristus pyyhki pois Simonin spitaalain, niin Hän voisi pyyhkiä pois naisenkin sielun sairauden. Ja kun Kristus oli aterialla, nainen vuodatti Hänen päähänsä mirhan, joka oli kolmensadan denaarin, eli kuudenkymmenen assarin, kymmenen kolikon, kolmen hopearahan arvoinen. Opetuslapset ja varsinkin Juudas nuhtelivat naista. Mutta Kristus puolusti häntä, etteivät he estäisi naisen hyvää tarkoitusta. Hän muistutti myös hautaamisestaan, kehotti Juudasta luopumaan kavaltamisesta ja antoi naiselle sen kunnian, että hänen hyvästä teostaan kerrottaisiin koko maailmassa.

Huomattakoon, että joidenkin mielestä on kaikissa evankeliumeissa kysymys yhdestä naisesta, mutta niin ei ole, vaan niin kuin jumalallinen Krysostomos sanoo, kolmessa on kysymys yhdestä ja samasta, jota myös kutsutaan syntiseksi naiseksi. Mutta Johanneksella ei puhuta tästä naisesta, vaan toisesta, ihailtavasta, jonka elämä oli kunniallista, Lasaruksen sisaresta Mariasta, jota Kristus rakasti, vaikkei hän ollutkaan syntinen nainen. Heistä Maria, kun Kristus oli kuusi päivää ennen pääsiäistä hänen kodissaan Betaniassa aterialla, toimitti mirhalla voitelemisen. Hän vuodatti sen Kristuksen ihanille jaloille ja pyyhki niitä päänsä hiuksilla osoittaen Hänelle suunnatonta kunnioitustaan ja ikään kuin tarjoten mirhan Jumalalle. Tiesihän Maria tarkoin, että öljyä tarjottiin Jumalalle uhreissakin, ja papit voideltiin mirhalla, ja Jaakob voiteli muinoin kivipatsaan Jumalalle. Maria tarjosi sen Kristukselle, opettajalle kiitollisena niin kuin Jumalalle, veljensä henkiin heräämisen tähden. Sen tähden hänelle ei luvattu palkkaa, ja vain Juudas napisi rahanhimoisena. Kun Kristus oli vielä Betaniassa kahta päivää ennen pääsiäistä, vaikkakin spitaalisen Simonin kodissa, silloinkin aterialla, toinen nainen, nimittäin se syntinen, vuodatti kallisarvoisen mirhavoiteen Hänen päänsä päälle, niin kuin pyhitetty Matteus ja Markus kertovat. Tähän syntiseen naiseen opetuslapsetkin vihastuivat, kun näkivät, että se oli tarkoitettu Kristukselle armolahjaksi. Tälle naiselle annettiin palkkakin, nimittäin että hänen hyvästä teostaan kerrotaan koko maailmassa. Toiset siis puhuvat yhdestä, mutta kieleltään kultainen kahdesta naisesta. On niitäkin, jotka sanovat naisia olleen kolme, nämä kaksi edellämainittua, kun Herran kärsimys oli jo ovella, ja ennen heitä eräs kolmas, oikeastaan siis ensimmäinen, joka teki sen evankeliumin julistamisen keskivaiheilla, ja joka myös oli syntinen nainen, ei spitaalitautisen vaan farisealaisen Simon kodissa, ja tämäkin vuodatti mirhan

vain Kristuksen jaloille. Silloin yksin fariseus loukkaantui ja hänelle Vapahtaja antoi palkaksi syntien päästön. Vain hänestä kertoo jumalallinen Luukas evankeliumissaan, suunnilleen puolivälissä, niin kuin sanottu. Heti kerrottuaan tästä syntisestä naisesta Luukas lisää: Sen jälkeen Jeesus kulki kaupungista kaupunkiin ja kylästä kylään julistaen ilosanomaa Jumalan valtakunnasta³³. Siitä käy ilmi, että tämä ei tapahtunut kärsimyksen aikoihin. Näyttääkin ajan, vastaanottajien, paikan, henkilöitten ja asuntojen perusteella, niin kuin mirhalla voitelemisen tavankin perusteella, että naisia oli kolme, kaksi syntistä ja kolmantena Lasaruksen sisar Maria, joka säteili kunniallista elämää. Ja toinen on Simon fariseuksen koti, toinen spitaalitautisen Simonin koti Betaniassa, ja vielä toinen Lasaruksen sisarten Marian ja Martan koti, samassa Betaniassa. Voidaankin siis päätellä, että Kristukselle tarjottiin kaksi ateriaa, molemmat Betaniassa. Toinen, kuusi päivää ennen pääsiäistä, Lasaruksen kodissa, kun Lasaruskin söi Hänen kanssansa, niin kuin ukkosenjylinän poika kertoo sanoen näin: Kuusi päivää ennen pääsiäistä Jeesus tuli Betaniaan, missä hänen kuolleista herättämänsä Lasarus asui. Jeesukselle tarjottiin siellä ateria. Martta palveli vieraita, ja Lasarus oli yksi Jeesuksen pöytäkumppaneista. Maria otti täyden pullon aitoa, hyvin kallista nardusöljyä, voiteli Jeesuksen jalat ja kuivasi ne hiuksillaan³⁴. Toinen ateria tarjottiin Kristukselle kaksi päivää ennen pääsiäistä, kun Hän oli vielä Betaniassa spitaalitautisen Simonin kodissa, jolloin syntinen nainen tuli Hänen tykönsä ja vuodatti kallisarvoista mirhaa, niin kuin pyhitetty Matteus kertoo. Kristus sanoi opetuslapsilleen: Kahden päivän kuluttua, niin kuin tiedätte, on pääsiäinen³⁵. Ja vähän myöhemmin Matteus lisää: Kun Jeesus oli Betaniassa spitaalia sairastaneen Simonin talossa, tuli Hänen luokseen nainen, jolla oli alabasteripullossa hyvin kallista tuoksuöljyä. Jeesuksen aterioidessa nainen vuodatti öljyn Hänen päähänsä³⁶. Sen mukaisesti Markuskin sanoo: Oli kaksi päivää pääsiäiseen ja happamattoman leivän juhlaan. Kun Jeesus oli Betaniassa aterialla spitaalia sairastaneen Simonin talossa, sinne tuli nainen³⁷ ja niin edelleen. Ne siis, jotka pitävät kiinni väitteestä, että neljällä evankelistalla on kysymys yhdestä ja samasta naisesta, joka voiteli Herran mirhalla, luulevat että Simon fariseus ja spitaalitautinen Simon ovat yksi ja sama, ja jota toiset sanovat

³³ Luuk. 8:1.

³⁴ Joh. 12:1-3.

³⁵ Matt. 26:2.

³⁶ Matt. 26:6-7.

³⁷ Mark. 14:1,3.

myös Lasaruksen ja hänen sisartensa Marian ja Martan isäksi, ja että kysymyksessä oli yksi ja sama ateria, ja yksi ja sama koti Betaniassa, johon olisi myös järjestetty yläkertaan huone, jossa salainen ehtoollinen tapahtui. He eivät ajattele hyvin. Nämä kaksi ateriaahan tarjottiin Kristukselle Jerusalemin ulkopuolella, kuusi ja kaksi päivää ennen lain pääsiäistä, niin kuin sanottu, jolloin naisetkin eri tavoin tarjosivat Kristukselle mirhaa. Salainen ehtoollinen ja valmiiksi järjestetty yläkerran huone oli Jerusalemin kaupungissa, yhtä päivää ennen lain pääsiäistä ja Kristuksen kärsimystä. Toiset sanovat, että se oli tuntemattoman ihmisen kodissa, toiset taas, että se oli rintaan nojanneen opetuslapsen Johanneksen kodissa pyhässä Siionissa. Sinne opetuslapset myös piiloutuivat juutalaisten pelosta ja siellä tapahtui Tuomaksen koskettelu, ylösnousemuksen jälkeen, ynnä Pyhän Hengen laskeutuminen helluntaina ja muitakin sanomattomia salaisuuksia.

Sen tähden minun mielestäni Kultasanaisen mielipide tuntuukin oikeimmalta. Joten ajateltakoon, että näitä naisia oli kaksi, toinen, niin kuin sanottu, kolmella evankelistalla mainittu syntinen nainen, joka vuodatti mirhan Kristuksen päähän, ja toinen, josta Johannes kertoo, Lasaruksen sisar Maria, joka tarjosi sitä vain Kristuksen jumalallisille jaloille, joille sen vuodatti. Ja toista ovat ateriat Betaniassa, toista salainen ehtoollinen. Ilmeneehän se siitakin, että kun on kerrottu syntisestä naisesta, Vapahtajaa lähettää opetuslapset kaupunkiin valmistamaan pääsiäisateriaa sanoen: "Menkää kaupunkiin." Hän neuvoi, kenen luo heidän oli siellä mentävä, ja käski sanoa tälle: "Opettaja sanoo: 'Sinun luonasi minä syön pääsiäisaterian opetuslasteni kanssa³⁸.'" Ja vielä: Teitä vastaan tulee siellä mies, joka kantaa vesiruukkua. osoittaa teille yläkerrasta suuren huoneen, jossa on kaikki valmiiksi järjestettynä. Valmistakaa sinne meille ateria³⁹. Ja kerrotaan, että mentyyän he tapasivat kaiken Kristuksen sanojen mukaisesti, ja valmistivat pääsiäisaterian, nimittäin lain pääsiäisen, joka oli ovilla, ja jonka Kristus toteuttikin opetuslapsineen, niin kuin jumalallinen Krysostomos sanoo. Kun sitten ehtoollinen, nimittäin salainen, oli tapahtunut ja siinä välissä toimitettu myös jumalallinen jalkojenpesu, Kristus asettui taas pöydän ääreen ja antoi saman pöydän ääressä meidän pääsiäisateriamme, niin kuin kieleltään kultainen Johannes kertoo. Se siitä. Jumalallinen Johannes, niin kuin Markuskin, jumalalliset evankelistat, ovat lisänneet myös mirhan laadun kutsuen sitä

³⁸ Matt. 26:18.

³⁹ Mark. 14:13,15.

pistikokseksi⁴⁰ ja kallisarvoiseksi. Arvellaan myös pistikoksen tarkoittavan petoksetonta ja sekoittamatonta, puhtaudeltaan taattua. Ehkä se tarkoitti myös parhaan, ensiluokan mirhaa. Markus lisää myös, että nainen innoissaan rikkoi astian, jota kutsuu alabasteriksi, kun sen suu oli ahdas. Se oli lasiastia, niin kuin pyhitetty Epifanios sanoo, jossa ei ollut mitään kädensijaa, ja sellaista kutsutaan myös nimellä βυκίov. Se mirha koostui monista muistakin aineista, mutta varsinkin smyrnan kukasta, tuoksuvasta kanelista, iriksestä, tuokuruo'osta ja öljystä.

Oi hengellisellä mirhalla voideltu Kristus Jumala, Sinä ainoa pyhä ja ihmisiä rakastava, vapauta meidät himojen virtauksesta ja armahda meitä. Amen.

PYHÄ JA SUURI TORSTAI

Minean ja tämä triodionin synaksario:

Pyhänä ja suurena Torstaina jumalalliset isät, jotka ovat kaiken hyvin säätäneet, ovat antaneet meille apostolien jumalallisista kirjoituksista ja pyhistä evankeliumeista neljä aihetta: pyhän jalkojenpesemisen, salaisen Ehtoollisen (eli siis peljättävien salaisuuksiemme opetuksen), yliluonnollisen rukouksen ja kavaltamisen.

Säkeitä jalkojen pesemiseen:

Illalla pesee opetuslasten jalat Jumala, jonka jalat muinoin astuivat Eedeniä illan suussa.

Salaiseen Ehtoolliseen:

Kaksinkertainen on ateria, sillä tarjotaan lain pääsiäislammasta ja uutta pääsiäislammasta, Valtiaan Verta ja Ruumista.

Yliluonnolliseen rukoukseen:

Sinä rukoilit, ja pelkäsit kasvosi veripisaroilla, Kristus, kun muka halusit päästä kuolemasta ja niin petkutit vihollisen.

Kavaltamiseen:

Kansan pettäjät, miksi käytte miekoin ja seipäin Hänen kimppuunsa, joka on valmis kuolemaan maailman lunastukseksi?

⁴⁰ kr. πιστικός = veden tavoin joukseva (verbistä (πίνω)). On myös toinen sana πιστικός, joka tarkoittaa "vakuuttava", ja raamatun suomentajat käyttävät sen perusteella sanaa "aito".

Koska heprealainen pääsiäislammas teurastettaisiin perjantaina, niin oli oikein, että totuuskin seuraisi kuvausta, eli että meidän puolestamme uhrattaisiin pääsiäiskaritsana Kristuskin samana päivänä. Sen tähden Herramme Jeesus Kristus, niin kuin jumalalliset isät sanoivat, ehätti tekemään sen opetuslapsineen torstai-iltana. Laskevathan heprealaiset tämän illan ja perjantain yhdeksi päiväksi, sillä niin he laskevat puhuessaan vuorokaudesta. Hän teki tämän silloin opetuslastensa kanssa lain mukaisesti, niin kuin jotkut sanovat, eräs heistä jumalallinen Krysostomos. Ensin he seisoivat, vyöttäytyneinä, kengät jalassa, sauvoihin nojaten, ja mitä muuta laki käskee, niin etteivät vaikuttaisi lainrikkoilta. Tämän kaiken valmisti Sebedeus, sillä hän oli vesiruukkuu kantava mies, niin kuin suuri Atanasios sanoo, joskin toiset sanovat muuta. Sitten, osoitettuaan opetuslapsille täydellisyyden, Kristus opetti yläkerrassa myös meidän pääsiäissalaisuutemme, kun oli jo yö. Onhan sanottu, että kun ilta-ateria oli syöty, hän oli niiden kahdentoista kanssa pöydän ääressä. Huomaa, että tämä ei ollut lain mukainen pääsiäiskaritsa, vaan ilta-ateria, pöydän ääressä istumista, leipää ja nestettä. Pääsiäisateriallahan kaikki on tulessa paistettua ja happamatonta. Ennen kuin alkoi syödä (näin sanoo jumalallinen Krysostomos), Kristus nousi aterialta, pani vaatteensa maahan, kaatoi vettä pesuastiaan. Kaiken Hän teki itse, Juudasta Hän nuhteli ja muistutti toisia opetuslapsia olemaan tavoittelematta ensisijaa, niin kuin jalkojenpesun jälkeenkin kehotti sanoen: Jos joku tahtoo olla ensimmäinen, hänen on oltava viimeinen⁴¹. Niin Hän pani itsensä esimerkiksi. Näyttää siltä, että Kristus pesi kaikista ensimmäisenä Juudaksen, joka oli röyhkeästi ottanut ensisijan, ja viimeiseksi tuli Pietarin kohdalle. Toisia kiivaampana tämä esti Opettajaa, ja sitten salli sitäkin kiihkeämmin. Pestyään heidän jalkansa ja annettuaan nöyryyden kautta ylenemisen ihmeellisen esikuvan, Kristus otti taas vaatteensa, asettui aterialle ja kehotti heitä rakastamaan toisiansa eikä tavoittelemaan ensiasemaa. Kun he söivät, Herra johdatti puheen myös kavallukseen. Kun opetuslapset olivat puheesta kuohuksissaan, Jeesus sanoi rauhallisesti yksin Johannekselle: Se, jolle annan tämän leivänpalan⁴², on kavaltajani. Jos Pietari olisi sen kuullut, niin toisia kiivaampana hän olisi ottanut Juudaksen käsittelyyn. Ja vielä: Minut kavaltaa mies, joka syö samasta vadista kuin minä⁴³, joten molemmat tapahtuivat. Sitten, hetken kuluttua, Hän otti leivän ja sanoi: Ottakaa ja syökää. Samoin maljan:

⁴¹ Ks. Mark. 9:35.

⁴² Joh. 13:26.

⁴³ Matt. 26:23.

Tämä malja on uusi liitto minun veressäni. Tehkää tämä minun muistokseni. Tämän tehdessään Hän itsekkin söi ja joi heidän kanssansa. Huomaa, että Hän sanoo hapatettua leipää Ruumiiksensa, ei happamatonta. Hävetköt siis ne, jotka tarjoavat uhriksi happamatonta leipää. Leivän jälkeen Juudakseen meni Saatana. Koeteltuaan Juudasta jo ennen se nyt asettui häneen kertakaikkiaan. Ja sanotaan, että Juudas meni ja sopi ylipappien kanssa, että kavaltaisi Kristuksen heille kolmestakymmenestä hopearahasta.

Aterian jälkeen opetuslapset lähtivät Öljymäelle, erääseen Getsemane-nimiseen kylään. Paljon muun lisäksi Jeesus sanoi heille: Tänä yönä te kaikki luovutte minusta⁴⁴. Pietari sanoi: Vaikka kaikki muut luopuisivat Sinusta, minä en koskaan luovu⁴⁵. Oli myöhä yö. Kristus sanoi: Ennen kuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmesti kiellät minut⁴⁶. Kukollahan on tapana, ettei se laula vain kerran, vaan kahdesti ja kolmestikin. Niin tapahtuikin, ja Pietari joutui suuren kauhun valtaan, kun Jumala osoitti luonnon heikkouden. Myös siksi, kun oli antanut hänen käsiinsä koko maailman, että hän tietoisena luonnon heikkoudesta olisi anteeksiantavainen syntisille. Lisäksi Pietarin kolminkertainen kieltäminen kuvasi kaikkien ihmisten syntiä Jumalaa kohtaan. Ensimmäinen sitä, kun Adam rikkoi käskyn, toinen kirjoitetun lain rikkomista, ja kolmasa itseään Lihaksi tullutta Sanaa. Myöhemmin vapahtaja paransi asian kolminkertaisella katumisella sanoessaan kolmesti: Pietari, rakastatko minua?⁴⁷ Sitten Herra sanoi opetuslapsille osoittaen inhimillisyytensä ja kuinka pelottava kuolema on kaikille: Olen tuskan vallassa, kuoleman tuskan⁴⁸. Ja mentyään kivenmatkan päähän Hän rukoili kolmesti sanoen: Isä, jos se on mahdollista, niin menköön tämä malja minun ohitseni. Mutta ei niin kuin minä tahdon, vaan niin kuin Sinä⁴⁹. Ja vielä: Isä, ota tämä malja minulta pois⁵⁰. Toisaalta Hän sanoi tämän ihmisenä, toisaalta pettääkseen taitavasti perkeleen luulemaan, että Hän on ihminen, joka pelkää, ja perkele niin ei keskeyttäisi ristin kuoleman salaisuutta. Palattuaan ja tavattuaan opetuslapset uneen vaipuneina Hän kääntyi Pietarin puoleen näin sanoen: Etkö edes hetken vertaa jaksanut valvoa?⁵¹, niin kuin olisi sanonut:

⁴⁴ Matt. 26:31.

⁴⁵ Matt. 26:33.

⁴⁶ Mark. 14:30.

⁴⁷ Ks. Joh. 21:15s.

⁴⁸ Matt. 26:38.

⁴⁹ Matt. 26:39.

⁵⁰ Mark. 14:36.

⁵¹ Mark. 14:37.

Sinäkö, joka sanot taistelevasi kuolemaan asti, olet noin uninen toisten kanssa? Sitten Jeesus lähti opetuslapsineen Kidroninpuron toiselle puolen. Siellä oli puutarha, ja Jeesus ja opetuslapset menivät sinne⁵².

Hänellä oli usein tapana mennä sinne. Sen tähden Juudaskin tiesi paikan ja hän otti mukaansa joitakin sotilaita ja kävi kansan seurattessa Jeesuksen kimppuun. Hän antoi heille merkiksi suudelman. Tämän merkin hän oli sopinut, koska Kristus oli usein kiinni otettaessa näkymättömästi kulkenut läpi ihmisjoukon. Täälläkin Kristus ensimmäisenä tuli heitä vastaan ja sanoi: Ketä te etsitte?⁵³ He eivät vielääkään tunteneet Häntä. Ei yötä heitä estänyt, olihan heillä lyhtyjä ja palavia soihtuja. Pelloissaan he kaikki perääntyivät ja kaatuivat maahan⁵⁴. Sitten he taas lähestyivät ja Jeesus sanoi samalla tavalla. Kun Juudas oli antanut merkkinsä, Kristus sanoi: Tehän olette lähteneet kuin rosvon kimppuun! Miekat ja seipäät käsissä te tulette minua vangitsemaan⁵⁵. He tulivat yöllä, ettei väki ryhtyisi kapinoimaan. Silloin kiivas Pietari tarttui veitseensä (olivathan he olleet aterialla ja sen mukaisesti varustautuneet), iski ylipapin palvelijaa, jonka nimi oli Malkos, ja leikkasi hänen oikean korvansa. Se ilmaisi sitä, että ylipappi ei kuullut eikä opettanut lakia hyvin. Kristus nuhteli Pietaria, ettei ole hyvä kuulla hengellisen miehen tarttuneen veitseen. Myös Malkoksen korva parannettiin. Niin Jeesus otettiin kiinni ja hänet vietiin sidottuna ylipappi Hannaksen palatsiin. Hannas oli Kaifaksen appi. Sinne olivat kokoontuneet kaikki Kristusta vastaan juonittelevat fariseukset ja kirjanoppineet. Siellä tapahtui myös Pietarin ja palvelijattaren tapaaminen ja Pietarin kielto, ja kun yö oli ennättänyt kulua, kukko lauloi kolmesti. Muistaen Pietari itki katkerasti. Kun aamu alkoi jo koittaa, Kristus vietiin Hannaksen luota Kaifaksen tykö, jossa häntä syljettiin ja johon kutsuttiin vääriä todistajia. Päivän koitettua Kaifas lähetti Hänet Pilatuksen tykö. Viejät eivät itse menneet palatsiin sisälle, etteivät saastuisi vaan voisivat syödä pääsiäisaterian⁵⁶. Voidaan vetää johtopäätös, että ylipapit ja fariseukset silloin tekivät senkin rikoksen, että siirsivät pääsiäisakaritsan, niin kuin jumalallinen Krysostomos sanoo, sillä sinä yönä heidän olisi pitänyt se syödä, mutta Kristuksen kadehtimisen tähden he lykkäsivät sitä. Sen, että se piti syödä silloin, ilmaisi Kristus ennen ilta-ateriaa, syödessään yöllä, ja opettaessaan

⁵² Joh. 18:1.

⁵³ Joh. 18:4.

⁵⁴ Joh. 18:6.

⁵⁵ Matt. 26:55.

⁵⁶ Joh. 18:28.

sitten täydellisemmän salaisuuden. Niin kuin sanottu, totuudenhan tuli seurata lain esikuvaa. Johannesshan sanoo, että kaikki tämä tapahtui ennen pääsiäistä, torstaina ja sen yönä. Sen tähden mekin vietämme tätä juhlaa muistellen pelolla noita pelottavia ja sanomattomia tekoja ja toimia.

Kristus meidän Jumalamme, armahda meitä sanomattomassa laupeudessasi. Amen.

SUURI PERJANTAI

Minean synaksarion jälkeen tämä:

Pyhänä ja suurena Perjantaina muistelemme Herramme, Jumalamme ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen pyhiä, pelastavaisia ja peljättäviä Kärsimyksiä: pilkkaa, lyönnejä, nyrkiniskuja, häpäisyä, ivanaaurua, purppuraviittaa, ruokoa, sientä, etikkaa, nauvoja, keihästä ja ennen muuta ristiä ja kuolemaa, jotka Hän vapaaehtoisesti kesti meidän tähtemme, mutta myös ymmärtäväistä ryöväriä, joka oli Hänen kanssaan ristiinnaulittu, ja hänen pelastavaista tunnustustansa ristillä.

Säkeitä:

Ristiinnaulitsemiselle:

Sinä olet puulla kuoletettunakin elävä Jumala, oi alaston, kuollut, elävän Jumalan Sana.

Ymmärtäväiselle ryövärielle:

Avaimenaan: Muista minua! ryöväri aukaisi Eedenin suljetut portit.

Tämän päivän, joka on päivä ennen happamattoman leivän päivää eli siis lain mukaisen pääsiäisen aatto, maaliskuun 22, viikon 5. päivä, Jeesus söi kaupungissa aterian niiden kahdentoista kanssa. Hän siunasi leivän ja viinin ja opetti jumalallisen eukaristian salaisuuden. Hän pesi opetuslasten jalat nöyryyden esimerkiksi. Rohkeasti Hän sanoi, että yksi heistä harkitsi Hänen kavaltamistaan. Hän myös ilmaisi kavaltajan antaen Juudakselle leipäpalan, joka oli kastettu liemimaljaan. Kun Juudas oli heti lähtenyt, Herra antoi opetuslapsilleen yliluonnolliset, viimeiset opetuksensa, jotka sisältyvät pyhien kärsimysten 1:seen evankeliumiin. Sen jälkeen Jumalihminen lähti Öljymäelle, jossa alkoi murehtia ja tuskailla. Hän meni erilleen, ja polvistuen rukoili hartaasti. Hänen suuren hätänsä tähden Hänen hikensä oli kuin hyytyneen veren pisaroita, jotka putosivat maahan. Tuskin Hän oli lopettanut tuskaisen rukouksensa, kun

Juudas tuli aseellisten sotilaitten ja monien ihmisten kanssa, ja tervehdittyään ja suudeltuaan kavalasti Opettaa kavalsi Hänet.

Niin Jeesus otettiin kiinni ja vietiin vankina ylipappien Hannaksen ja Kaifaan tykö. Opetuslapset hajaantuivat. Muita kiivaampi Pietari seurasi Kristusta ylipapin pihalle asti, ja lopulta hänkin kielsi olevansa Kristuksen opetuslapsi. Jumalallinen Opettaja seisoi rikollisen neuvoston edessä. Häntä kuulusteltiin Hänen opetuslapsistaan ja opetuksestaan, ja vannotettiin Jumalan nimessä sanomaan, onko Hän tosiaan Kristus. Kun Hän sanoi totuuden, Hänet tuomittiin kuoleman ansainneeksi muka Jumalan pilkkaajana. Sitten Häntä syljettiin kasvoihin, Häntä lyötiin, iskettiin nyrkillä, ja pilkattiin kaikin tavoin koko yön, aamuun asti.

Kristus Jumala, armahda meitä yliluonnollisella ja äärettömällä laupeudellasi meitä kohtaan. Amen.

PYHÄ JA SUURI LAUANTAI

Minean synaksario ja sitten tämä:

Pyhänä ja suurena lauantaina muistellemme Herramme ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen jumalallisen ruumiin hautaamista ja tuonelaan laskeutumista, joiden kautta uudelleen kutsuttuna meidän sukukuntamme siirtyi turmeluksesta iankaikkiseen elämään.

Säkeitä:

Turhaan vartioit hautaa, sinä vartiosto, sillä kumpu ei voi pitää itseänsä Elämää.

Pyhät paastot ovat kaikkia päiviä korkeampia. Ja niistä taas suurin on tämä pyhä ja suuri nelikymmenpäiväinen paasto. Ja siinä suurin on suuri viikko, ja suuresta viikosta taas suurin tämä suuri ja pyhä lauantai. Sanotaan suuri viikko, ei siksi, että nämä päivät tai hetket olisivat muita isompia, vaan niiden suurten ja yliluonnollisten ihmeitten ja Vapahtajamme loistavien tekojen tähden, jotka tapahtuivat silloin ja erityisesti tänään. Niin kuin maailman ensimmäisessä syntymisessä Jumala, tehtyään työnsä ja viimeiseksi tärkeimmän, luodessaan kuudentena päivänä ihmisen, lepäsi seitsemäntensä kaikista töistään ja pyhitti sen päivän antaen sille nimen sapatti, joka tarkoittaa lepoa, samoin hengellisenkin maailman töissä tehtyään kaiken erinomaisesti ja luotuaan kuudentena päivänä turmeltuneen ihmisen uudelleen ja uudistettuaan hänet elävöittäväen ristin ja kuoleman kautta, Hän tänä seitsemäntenä päivänä lepäsi

kaikista töistään ja vaipui elävöittäväan ja pelastavaan uneen. Niin Jumalan Sana laskeutui lihassa hautaan, mutta Hän laskeutui myös tuonelaan tahrattoman, jumalallisen sielunsa kanssa, joka kuolemassa oli eronnut ruumiista, ja jonka Hän oli antanut Isän käsiin, jolle myös pyytämättä kantoi oman verensä lunnaiksi meidän puolestamme. Mutta Herran sielu ei jäänyt tuonelan valtaan, niin kuin muitten pyhien sielut. Kuinka olisi voinutkaan? Eihän sillä ollut mitään esi-isien kirouksesta, niin kuin toisilla. Eikä vihollisemme Perkele saanut vertakaan, jolla meidät ostettiin vapaiksi, vaikka pitikin meitä vallassaan. Kuinka olisi voinutkaan saada, sillä silloinhan tuo roisto Perkele ei vain olisi saanut Jumalalta, vaan itsensä Jumalan? Herramme Jeesus Kristus asui haudassa ruumiillisesti ja jumaluuksineen, joka oli ehdottomasti yhdistynyt lihaan. Hän oli myös ryövärin kanssa paratiisissa, ja myös tuonelassa Hän oli, niin kuin on sanottu, jumaloituneine sieluineen. Yliluonnollisesti Hän oli myös istumassa Isän ja Hengen kanssa, kuvaamattomana Jumalana. Kaikkiällä Hän oli, eikä jumaluus kärsinyt mitään haudassa, niin kuin ei ristilläkään. Herran ruumis kärsi kyllä turmeltumisen, joka on sielun eroaminen ruumiista, mutta ei tuhoutumista eli lihan hajoamista ja jäsenten häviämistä. Vaan Joosef otti Herran pyhä ruumiin alas, hautasi sen uuteen hautaan, lähelle juutalaisia puutarhaan, ja pani haudan suulle ylen suuren kiven. Niin juutalaiset menivät perjantaina ja sanoivat Pilatukselle: Kunnioitettu maaherra, meille tuli mieleen, että eläessään tuo villitsijä sanoi: 'Kolmen päivän kuluttua nousen kuolleista.' Käske siis vartioida hautaa tarkoin⁵⁷. Jos Hän kerran oli villitsijä, niin miksi huolehditte Hänen sanoistaan? Onhan Hän tunnustetusti kuollut. Koska Hän sanoi, että nousisi ylös? Ehkäpä he vetivät tämän johtopäätöksen Joonan esimerkistä. Joka tapauksessa, te kiittämättömät, jos hauta sinetöidään, ei Häntä varasteta. Voi, miten nuo kiittämättömät eivät älynneet, mitä paha tekivätäkään itselleen yrittäessään puolustaa itseään! Kun Pilatus oli antanut käskyn, he varmistivat haudan sotilasjoukkueen ja huolellisen sinetin avulla. Tämä siksi, että jos vartiointi tai sinetti olisi ollut vieraita, Herran ylösnousemusta olisi voitu epäillä. Mutta tuonela vetäytyy kokoon ja sitä huimaa, kun se tuntee väkevän voiman. Pian Kristuksen, vahvan kulmakiven, epäoikeudenmukaisesti nielaistuaan, se oksentaa Hänen kanssansa nekin, jotka oli aikojen alusta asti haukkonut ravintoa vatsaansa.

⁵⁷ Matt. 27:63.

Kristus meidän Jumalamme, armahda meitä sanomattomassa
alentumisessasi. Amen.